

Bibliotekarz

P₅ 7-8

**CZASOPISMO WYDAWANE PRZEZ STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH
ORAZ BIBLIOTEKĘ PUBLICZNĄ M. ST. WARSZAWY**

TREŚĆ	Str.
Apel Zarządu Głównego SBP do członków Stowarzyszenia	169
Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP (Rzeszów, 19-20 VI 76) (<i>J. Kołodziejska</i>)	171
<i>T. Zarzębski</i> . Nowy Statut SBP	178
<i>K. Niewlaczyn</i> . Biblioteki szkolne dla dzieci niewidomych	181
Statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (tekst)	189
<i>A. Grefkowicz</i> . Początki informacji bibliotecznej w Polsce	197
<i>J. Podgóreczny</i> . Biblioteki i samorząd mieszkańców	200
Z teki wspomnień	
Dekret z dnia 17 kwietnia 1946 r. o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi (<i>A. Przedpełski</i>)	202
Przegląd piśmiennictwa	
Sprawy bibliotek i czytelnictwa w prasie (<i>elBe</i>)	205
Kronika krajowa i zagraniczna (<i>L.B.</i> oraz <i>Z.K.</i>)	209
Z życia SBP	
Co nowego w Bydgoszczy? (<i>J. Podgóreczny</i>)	213
Przepisy prawne (<i>TeZar</i>)	213
Informacja o Studium Wychowania Estetycznego w Bibliotece Przemysłu Bawełnianego im. J. Marchlewskiego w Łodzi (<i>W. Konarska</i>)	III okł.

СОДЕРЖАНИЕ

Позывание Главного Совета Общества Польских Библиотекарей (ОПБ) к членам Общества	169
Сезд делегатов ОПБ (Жешов 19-20 VI 76)	171
— Новый Статут ОПБ	178
— Школьные библиотеки для слепых ребѣнков	181
Статут Общества Польских Библиотекарей	189
Обзор литературы	
Проблемы библиотек и чтения в печати	205
Внутренняя и зарубежная хроника	209
Законодательство	213

CONTENTS

Appeal of the Main Council of Polish Librarians Association (PLA) to the Members of Association	169
The Congress of the Delegates of PLA (Rzeszów 19-20 VI 76)	171
— The new Statute of PLA	178
— The school libraries for the blind children	181
The Statute of Polish Librarians Association	189
Review of books and articles	
Problems of libraries and reading in the press	205
Domestic and foreigne chronicle	209
Legal regulations	213

REDAGUJE KOMITET: *T. Bruszewski, M. Drzewiecki, St. Jeżyński, H. Kamińska, J. Kołodziejska (red.), J. Maj (sekr. red.), D. Ostaszewska, K. Podhorski, A. Sitarska*

BIBLIOTEKARZ

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM BIBLIOTEK I CZYTELNICTWA

Nr 7-8

WARSZAWA

ROK XLIII

Drogie Koleżanki!

Drodzy Koledzy!

Szanowni Członkowie

Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich!

Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP w Rzeszowie wytyczył główne kierunki działania naszej Organizacji na okres bieżącej kadencji. Stanowiąc Zarząd Główny — w składzie wybranym przez Zjazd — realizować będziemy Jego postanowienia zgodnie z powszechnym odczuciem członków Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich jest naszą wspólną, zawodową i ogólnospołeczną wartością. Integruje ono całe środowisko bibliotekarskie naszego kraju, podejmuje szereg działań mających na celu kształtowanie właściwych postaw zawodowych i doskonalenie zawodowe wszystkich bibliotekarzy. W Organizacji tej skupia się rozległa znajomość spraw bibliotecznych, ciągle wzbogacana praktycznym doświadczeniem bibliotekarzy w ich codziennych kontaktach z milionami czytelników oraz w toku współdziałania bibliotekarzy polskich z bibliotekarzami innych krajów. Wszystko to predystynuje Stowarzyszenie do twórczych działań w kształtowaniu polityki bibliotecznej naszego kraju — zgodnie z wymaganiami jego Obywateli, różnych środowisk społecznych i dziedzin życia nowoczesnego społeczeństwa socjalistycznego.

Tak rozumiejąc cele Stowarzyszenia będziemy podejmowali wszelkie możliwe działania, aby Organizacja nasza zyskiwała coraz wyższy prestiż społeczny, a zawód bibliotekarski właściwe i należne mu uznanie.

Każdy z nas, już przez sam fakt wstąpienia do Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich dał wyraz pełnego zrozumienia celów i zadań tej Organizacji. Ale życie organizacji społecznej, jej działanie zgodne z oczekiwaniami wszystkich jej członków — możliwe jest tylko i wyłącznie w aktywnym zaangażowaniu się każdego jej członka w realizację tych celów i zadań. To przecież My, wszyscy razem, tworzymy Stowarzyszenie. Nasza zbiorowa myśl i działanie każdego z nas w różnych ogniwach Or-

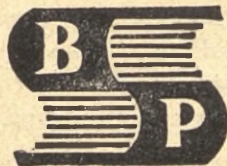
ganizacji — stanowi o jej sile i żywotności. To przecież My — w codziennej pracy i w nie zawsze właściwych warunkach — tworzymy model nowoczesnego bibliotekarza, na miarę potrzeb współczesności. Według pracy każdego z nas kształtuje się opinia społeczna o roli i znaczeniu zawodu bibliotekarskiego.

Rozpoczynając kolejny etap w 60-letnim życiu naszej organizacji wierzymy, że każdy jej członek przyczynić się będzie do dalszego wzbogacania dorobku Stowarzyszenia, że twórczo wypełniać będzie swoje obowiązki wobec Organizacji — w tym przekonaniu, że służy to pogłębianiu także i jego satysfakcji z wykonywania tego trudnego ale i pięknego zawodu, poprzez który uczestniczymy w zbiorowym wysiłku całego społeczeństwa w budowie nowego i lepszego bytu naszego Narodu.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

ZARZĄD GŁÓWNY
STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Warszawa, 7 października 1976 r.

OGÓLNOKRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

1. Część oficjalna

W dniach 19 i 20 czerwca 1976 r. odbył się w Rzeszowie Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP. Obrady odbywały się w sali Państwowej Filharmonii im. A. Malawskiego. Ponieważ obszerne sprawozdanie zamieści tradycyjnie *Przegląd Biblioteczny*, wspomniemy jedynie o tej części Zjazdu, która wynikała z obowiązków statutowych, natomiast pozwolimy sobie podzielić się z naszymi czytelnikami kilkoma ogólniejszymi refleksjami, które nasuwają się w związku z dyskusją oraz licznymi kulturalnymi rozmowami, które stanowiły jej istotne uzupełnienie.

Program Zjazdu przewidywał sprawozdanie: Sekretarza Generalnego kol. Janiny Cygańskiej, Skarbnika kol. Tadeusza Bruszewskiego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównego Sądu Koleżeńskiego oraz referat Przewodniczącego SBP kol. Witolda Stankiewicza pt.: *Rola SBP w realizacji zadań bibliotek w służbie rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego*.

Fot. Jerzy Maj.

Obrady plenarne Zjazdu przebiegały w atmosferze skupienia i zainteresowania poruszaną problematyką.

W przeddzień otwarcia Zjazdu, I sekretarz KW PZPR w Rzeszowie tow. Leon Kotarba przyjął przewodniczącego SBP kol. Witolda Stankiewicza oraz wicedyrektora Departamentu Bibliotek, Domów Kultury i Stowarzyszeń Regionalnych Ministerstwa Kultury i Sztuki Edwarda Palińskiego.

Fot. Jerzy Maj.

Prezydium Zjazdu — Kol. Kol.: J. Cygńska, W. Stankiewicz, K. Musioł, M. Bieławska — w trakcie jednej z krótkich narad nad wnioskami zgłaszanymi z sali.

Zgodnie z obowiązującym porządkiem obrad Zjazd wybrał nowe Prezydium Zarządu Głównego SBP, Główną Komisję Rewizyjną i Główny Sąd Koleżeński. Przewodniczącym SBP został ponownie kol. Witold Stankiewicz. W Zjeździe wzięło udział około 250 delegatów, reprezentujących 12-tysięczną rzeszę członków SBP. W obradach wzięli również udział wiceminister kultury i sztuki Józef Fajkowski, gospodarze województwa rzeszowskiego w osobach sekretarza KW PZPR Bronisława Błażeja i wicewojewody Tadeusza Kuncza oraz przedstawiciele wielu instytucji i organizacji społeczno-kulturalnych. Zjazd był znakomitą okazją do wręczenia zasłużonym bibliotekarzom odznaczeń państwowych, wyróżnień i dyplomów uznania, jak również nagrody im. Heleny Radlińskiej i nagrody im. Władysława Tatarkiewicza przyznawanej młodym, wyróżniającym się bibliotekarzom.

2. Delegaci i goście

Odnosiło się nieodparte wrażenie, że większość delegatów i uczestników Zjazdu po prostu się zna i że znajomość ta ugruntowała się bądź to na podstawie wieloletnich kontaktów zawodowych, bądź też związanych z działalnością SBP. Dla Stowarzyszenia jest to moment szczególnie korzystny, bowiem, jak twierdzi Claude Lévi-Strauss, »im mniejsza społeczność ludzka, w której jedni znają drugich, tym większa możliwość podejmowania świadomych i dojrzałych decyzji, które mogą prowadzić do wprowadzenia korzystnych zmian«¹. Zwłaszcza że kilkudziesię-

¹ Georges Charbonnier: *Rozmowy z Claude Lévi-Straussem*. Warszawa: Czytelnik 1968 s. 46.

Fot. Jerzy Maj.

Oklaskami powitano wybór członków nowego Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

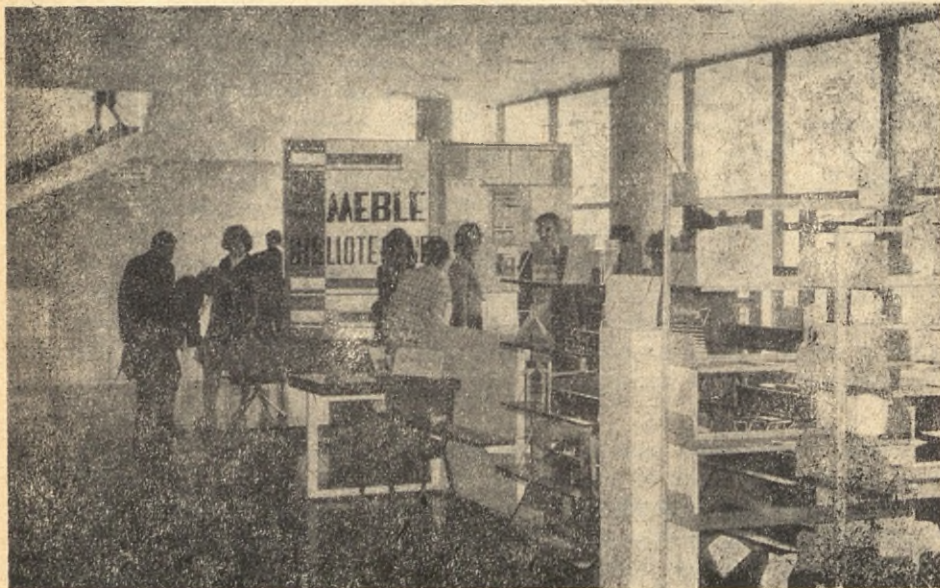
sięciotysięczne zawodowe środowisko bibliotekarskie wytworzyło już współczesny wzorzec aktywnego bibliotekarza, który w czasie Zjazdu wyraźnie dominował. Nie jest to bynajmniej reprezentacja całego środowiska zawodowego, raczej grupa, w skład której wchodzi jednostki o zbliżonym stylu życia, podobnych zachowaniach i motywacjach społecznych. W grupie tej dominują bibliotekarki z wyższym wykształceniem, coraz częściej bibliotekoznawczym, z kilkunastoletnim stażem zawodowym, pełniące przeważnie funkcje kierownicze w bibliotekach. Są to osoby o dużym wyrobieniu społecznym, aktywne intelektualnie i stawiające określone wymagania sobie i tym, którzy mają stanowić reprezentację całego zawodu. Jeżeli dodamy do tego, że znakomita większość tych bibliotekarek jest doskonale zorientowana w życiu kulturalnym, społecznym i politycznym kraju, ciekawa świata i ludzi to z charakterystyki tej można wysunąć wiele optymistycznych wniosków na przyszłość. Modnie ubrane, dowcipne i wyrobione towarzysko, nasze bibliotekarki własną osobowością kształtują wyobrażenia o zawodzie bibliotekarskim w szerszych kręgach społecznych.

3. Dyskusja

Niemal na wszystkich tego typu zjazdach i konferencjach, przedstawiciele władz ograniczają swój udział do wysłuchania referatów i sprawozdań w pierwszej, bardziej uroczystej części. Czasami chciałoby się ten porządek odwrócić i namówić oficjalnych gości, by raczej przysłuchiwali się dyskusji, a podarowali sobie to, co już po wielokroć było w ich obecności referowane. Zwłaszcza, że na Zjeździe w Rzeszowie wypowiedzi delegatów i gości były na temat, treściwe i krótkie. Bibliotekarze, któ-

rzy z racji swojej aktywności społecznej muszą często wysłuchiwać taśmencowych referatów, z których niewiele wynika, postanowili sami dać dobry przykład i skupili uwagę wokół kilku najważniejszych spraw, do których wypada zaliczyć: a) Troskę o przyszły kształt organizacyjny bibliotekarstwa zwłaszcza w nowym podziale administracyjnym. b) Konieczność podjęcia działań wokół poprawy sytuacji materialnej bibliotek wyższych uczelni i bibliotek szkolnych. c) Umocnienie organizacyjne nowo powstałych ośrodków kształcących bibliotekarzy na poziomie wyższym i uregulowanie statusu prawnego Państwowego Ośrodka Korespondencyjnego Kształcenia Bibliotekarzy. d) Wyraźniejsze odgraniczenie prac, które powinno podejmować SBP — od tych, które mogą z lepszym skutkiem realizować wyspecjalizowane instytucje, jak na przykład problemy budownictwa i wyposażenia bibliotek, statystyka i standardy biblioteczne itp.

Wśród dyskutantów byli i tacy, którzy wypowiadali się pierwszy raz w tak licznym gronie. Sprawy przez nich poruszane nie dotyczyły, jak to często bywa, własnego podwórka, ale zjawisk ogólniejszych, typowych dla całego bibliotekarstwa. Stowarzyszenie stwarza więc okazję dla wielu bibliotekarzy, którzy dzięki niemu mogą przekazać swoje opinie i podzielić się własnymi przemyśleniami na szerszym forum. Dla środowiska bibliotekarskiego jest to okazja poznania ludzi nowych, ciekawych, utalentowanych, których mu tak bardzo potrzeba. Gdyby nie działalność Stowarzyszenia, o wielu osobach popularnych i szanowanych w środowisku wiedziałoby tylko niewielkie grono. Toteż środowisko broni się słusznie przed sformalizowaniem działalności SBP i chciałoby widzieć w Zarządzie Głównym autentycznych działaczy i przedstawicieli godnie reprezentujących cały bibliotekarski zawód.

Fot. Jerzy Maj.

Delegaci licznie zwiedzali towarzyszącą Zjazdowi wystawę mebli i sprzętów bibliotecznych zorganizowaną staraniem gospodarzy.

Fot. Jerzy Maj.

Z okazji Zjazdu wielu zasłużonych działaczy otrzymało wysokie wyróżnienia i odznaczenia. Prezes SBP, Witold Stankiewicz — gratuluje Kol. St. Siadkowskiemu **Złotego Krzyża Zasługi.**

Z licznych opinii, które udało się nam zebrać, wynikało jasno, że nikt nie oczekuje od SBP, by wyřęcało administrację biblioteczną lub zamieniło się w instytut naukowo-badawczy. Większość oczekiwań w stosunku do Stowarzyszenia dotyczy jego roli głównego konsultanta przy podejmowaniu najważniejszych decyzji dotyczących bibliotekarstwa, zwłaszcza kierunków jego dalszego rozwoju oraz organizacyjnych form, w których realizuje się praca każdej biblioteki.

4. Nowy podział administracyjny kraju

Dwustopniowy podział administracyjny kraju wyłonił konieczność przystosowania organizacyjnej struktury Stowarzyszenia do nowego układu. Powołanie nowych okręgów SBP, opracowanie programów ich działania, a w związku z tym konieczność wprowadzenia poprawek do statutu SBP stanowią okazję do przemyślenia przyszłych zadań Stowarzyszenia. Niezależnie od zindywidualizowanych programów działania w poszczególnych okręgach, SBP powinno zachować swoją rolę integrującą bibliotekarzy reprezentujących różne rodzaje i typy bibliotek oraz pracowników zatrudnionych w ośrodkach informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej poprzez tworzenie wspólnego środowiskowego forum. Równie ważne wydaje się umożliwienie bibliotekarzom pracującym w małych placówkach, często pojedynczo, lub w miejscowościach odległych od dużych ośrodków miejskich kontaktów z dużymi bibliotekami, teatrem, koncertem, dobrą prelekcją. Wielu bibliotekarzy członków SBP widziało Bibliotekę Narodową, Jagiellońską, Książnicę Toruńską i inne

Wśród wyróżnionych znajdował się Kol. Jan Baumgart, któremu wiceminister Józef Fajkowski wręczył właśnie nagrodę im. Heleny Radlińskiej I stopnia.

wielkie biblioteki tylko dzięki wycieczkom organizowanym przez Stowarzyszenie. Powinno ono również pielęgnować tradycję w dziedzinie upowszechniania współczesnych problemów bibliotekarskich oraz inspirować kie-

runki badawcze. Chociaż kształceniem bibliotekarzy zajmuje się szkolnictwo wyższe i średnie, a badania w dziedzinie organizacji bibliotek prowadzą ośrodki naukowo-badawcze, SBP ma w dalszym ciągu duże możliwości wpływania na rozwój dyscyplin bibliotekarskich poprzez własne czasopisma, organizowanie sympozjów naukowych, konferencji, problemowych seminariów i konwersatoriów. Natomiast przeżyta formą wydaje się powoływanie licznych komisji i grup roboczych o dość nieokreślonych kompetencjach przy Zarządzie Głównym i dublowanie ich w okręgach SBP. Zespoły takie powinny powstawać tylko dla wykonania ściśle sprecyzowanych zadań, a po ich wykonaniu rozwiązywać się. Istnienie grupy problemowej, która pod koniec kadencji nie może wykazać się żadnymi osiągnięciami, jest zjawiskiem tylko z pozoru nieszkodliwym. Młodzi, którzy trafiają do takich komisji, kształtują sobie na ich podstawie wyobrażenia nie tylko o SBP, ale o całym zawodzie, do którego trafili. Stowarzyszenie w interesie własnym i całego środowiska powinno wciągać do współpracy jako ekspertów, prelegentów, wykładowców, konsultantów wszystkich bibliotekarzy specjalizujących się w określonych dziedzinach, a szczególnie pracowników naukowych. Nie stać nas w bibliotekarstwie na separatyzmy i formalne przynależności. Każdy, kto przyczynił się do organizacyjnego lub naukowego rozwoju bibliotekarstwa, powinien być traktowany jako naturalny sojusznik Stowarzyszenia i mieć świadomość, że organizacja go dostrzeże i ceni. Tylko

Wielokroć fotografowany w roli odznaczającego innych — tym razem wiceminister Józef Fajkowski w roli odwróconej: otrzymuje z rąk Prezesa SBP odznakę honorowego członka Stowarzyszenia.

w ten sposób wszystkie pomysły, zapał i energia będą mogły być w pełni wykorzystane. Nie wierzę w zakładane tu i ówdzie koła młodych. Po kilku zebraniach kończą one swój żywot. Młodzi bibliotekarze powinni się sprawdzać w dorosłym życiu, w konkretnych pracach podejmowanych przez poszczególne okręgi SBP. Im te zadania będą konkretniejsze, tym większa szansa pozyskania młodych ludzi do zawodu, który ich bardzo potrzebuje.

Stowarzyszenie, podobnie jak i całe społeczeństwo składa się nie tylko z ludzi młodych. Udział starszych wiekiem bibliotekarzy zaznacza się w jego pracach bardzo poważnie. Wszyscy mamy w pamięci osobę kol. Janiny Kelles-Krauz, wieloletniej przewodniczącej okręgu SBP we Wrocławiu. Jej osobowość, postawa, wiedza sprawiły, że działalność Stowarzyszenia we Wrocławiu była widoczna w całym środowisku bibliotekarskim, a wokół przewodniczącej skupiło się grono młodszych, uzdolnionych i społecznie zaangażowanych bibliotekarzy. W bardzo wielu przypadkach praca w Stowarzyszeniu powinna być przedłużeniem aktywności zawodowej emerytowanych bibliotekarzy, zwłaszcza, że mają oni znacznie więcej czasu niż młode bibliotekarki z trudem godzące pracę zawodową, społeczną i obowiązki rodzinne. W mikrospołecznościach, jakie stanowią grupy stowarzyszonych bibliotekarzy, powinno się znaleźć miejsce i pole do działania dla wszystkich bez wyjątku aktywnych osób.

NOWY STATUT SBP

Dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy naszego kraju — dokonujący się zwłaszcza w ostatnich latach, według programu ustalonego na VI i VII Zjeździe PZPR — wyznacza odpowiednie zadania każdej szczegółowej dziedzinie działalności. Każda z nich bowiem współprzyczynia się do powodzenia całości, wzajemnie się wspomaga w osiągnięciu ogólnych celów i społecznie oczekiwanych rezultatów.

Bibliotekarstwo — udostępniając najnowszą myśl ludzką wytwarzaną zarówno w kraju jak i za granicą — stanowi dla każdej ze szczególnych dziedzin ważny i niezbędny w jej działaniu element. Służy doskonaleniu tych działań zgodnie z szybko dokonującym się w świecie postępem naukowo-technicznym, służy ciągłemu wzbogacaniu ludzi prowadzących te działania o nowe myśli, skłania do podnoszenia wiedzy ogólnej i kwalifikacji zawodowych. Taka rola bibliotek realizowana w różnych środowiskach i w różnych warunkach — coraz szerzej i lepiej jest rozumiana w naszym społeczeństwie, w miarę jak podnosi się poziom wykształcenia obywateli.

Szeroki i ciągle rozszerzany zasięg działania bibliotek w społeczeństwie, wysokie i ciągle rosnące wymagania obywateli adresowane do bibliotek — wszystko to zmusza bibliotekarzy do głębokiej refleksji nad metodami naszej pracy i organizacją bibliotekarstwa w całym kraju, skłania do pracy nad ich doskonaleniem. Często podejmujemy te tematy, przy różnych okazjach. Szczególnie szeroko omawiano je na VII Zjeździe Bibliotekarzy w Zielonej Górze (czerwiec 1975), który odbywał się pod hasłem „O dalszą modernizację bibliotek polskich”¹. Problemy współczesnego bibliotekarstwa polskiego omówione zostały w „Raporcie o stanie bibliotek polskich”, a propozycje ich rozwiązań w „Programie rozwoju bibliotekarstwa polskiego”. Oba te opracowania spotkały się z dużym zainteresowaniem opinii publicznej, szeroko były i są omawiane na łamach prasy nie tylko kulturalnej. Były one również przedmiotem wnikliwej dyskusji w odpowiednich komisjach sejmowych.

Jakiegokolwiek działania w dziedzinie bibliotekarstwa, jeżeli mają być efektywne, muszą być dokonywane przede wszystkim przy czynnym udziale mądrych i głęboko zaangażowanych w doskonalenie swego zawodu i swego warsztatu pracy bibliotekarzy. Każdy, kto poważnie traktuje swój zawód — nie tylko jako źródło pozyskiwania środków utrzymania, ale jako swój maleńki w skali obólnokrajowej, a przecież niezbędny udział w zbiorowym wysiłku całego społeczeństwa — każdy taki bibliotekarz będzie z głęboką refleksją spoglądał na metody swojej pracy, porównywał potrzeby społeczne ze środkami ich zaspokajania, dążył będzie do poszukiwania środków podwyższania efektów swojej pracy. Takie nastawienie do własnej pracy służy kultywowaniu zawodu bibliotekarskiego — ciągłemu jego doskonaleniu i doskonaleniu własnych kwalifikacji, aktualizowaniu posiadanej już wiedzy. Powszechność takiego widzenia zawodu wśród bibliotekarzy stanowi o rzeczywistej modernizacji bibliotekarstwa, o ciągłym usuwaniu ograniczeń jego rozwoju.

¹ Por.: W. Stankiewicz: *O dalszą modernizację bibliotek polskich*. Referat wygłoszony na VII Zjeździe Bibliotekarzy Polskich. Zielona Góra 6 VI 1975. Warszawa 1975.

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich — jako organizacja zawodowa wszystkich bibliotekarzy działających w różnych środowiskach społecznych i zawodowych, jako członek Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich — stanowi właściwe forum do rozwiązywania wielu bibliotekarskich problemów. Tu bowiem, w naszej Organizacji, istnieją najbardziej dogodne warunki wymiany doświadczeń zawodowych, doskonalenia kwalifikacji zawodowych, doskonalenia współpracy bibliotek zarówno regionalnej, krajowej, jak i międzynarodowej, poprzez tę Organizację mamy możliwość ujawniania naszej inicjatywy prawnej w regulowaniu ważnych dziedzin bibliotekarstwa, w tym także i zawodu bibliotekarskiego.

Aby jednak Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich stało się powszechną organizacją bibliotekarstwa polskiego, organizacją w której kształtuje się postępową myśl bibliotekarską, na miarę wielkości przemian społecznych i gospodarczych rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego — konieczne jest przede wszystkim właściwe rozumienie celów tej Organizacji wśród bibliotekarzy oraz aktywny udział członków SBP we wszelkich działaniach Organizacji, inicjowanie różnych przedsięwzięć służących Jej rozwojowi. Prawdą niezaprzeczalną jest bowiem, że każda organizacja żyje aktywnością swych członków. Prawda ta sprawdza się również i w naszym Stowarzyszeniu. Wszelka bierność, oczekiwanie na aktywizowanie się innych w działaniu — wszystko to osłabia i zubaża naszą Organizację, ogranicza Jej możliwości oddziaływania na podejmowanie ważnych decyzji w sprawach bibliotek, osłabia prestiż Organizacji i zawodu bibliotekarskiego, osłabia również satysfakcję z wykonywania tego zawodu.

Wiele uwagi sprawom wewnętrznym naszej Organizacji poświęcono w toku obrad ostatniego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia w Rzeszowie (czerwiec 1976). Tam też — uznając szczególną rolę jaką spełnia nasza Organizacja oraz zadania społeczne, które wykonywać powinna — postulowano konieczność uzyskania dla Niej statusu organizacji wyższej użyteczności publicznej.

Jeżeli Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich miałooby rozwinąć się w organizację społeczną najwyższej rangi, wówczas należałoby — już w obecnej kadencji władz naczelnych Stowarzyszenia — podjąć wewnątrz Organizacji wszelkie możliwe działania, które by służyły ożywieniu Jej działalności we wszystkich ogniwach, zarówno centralnych jak i terenowych tak, aby przygotować całą Organizację i wszystkich jej członków do przyjęcia zaszczytnych uprawnień i wyższych obowiązków już na najbliższym naszym Zjeździe Krajowym. Istnieją wszelkie dogodne warunki takiego ożywienia naszej Organizacji. Służyć temu powinno między innymi wysokie zainteresowanie opinii publicznej sprawami bibliotek wywołane obchodami Roku Bibliotek i Czytelnictwa, uwieńczone opracowaniem „Programu rozwoju bibliotekarstwa polskiego” oraz wmurowaniem aktu erekcyjnego nowego gmachu Biblioteki Narodowej. W przyszłym roku obchodzić będziemy 60-lecie istnienia Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz 50-lecie istnienia Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarskich (IFLA), którego nasze Stowarzyszenie było współzałożycielem. To ostatnie wydarzenie uczczone zostanie zwołaniem we wrześniu 1977 r. w Brukseli „Światowego Kongresu Bibliotekarzy”.

Dogodny punkt wyjścia do ożywienia działalności naszego Stowarzyszenia stanowią również nowy statut uchwalony przez Zjazd Rzeszowski i zatwierdzony już przez odpowiednie władze administracyjne. Statut ten

rozszerza zasięg społeczny Stowarzyszenia wskazując na możliwość zrzeszenia się w Nim nie tylko bibliotekarzy i bibliografów oraz osób związanych zawodowo lub naukowo ze sprawami bibliotekarstwa, ale również i pracowników informacji naukowej. Wyraźniej określa on także cele i zadania Stowarzyszenia. „Celem Stowarzyszenia — czytamy w nowym statucie — jest kształtowanie i upowszechnianie nowoczesnej myśli bibliotekarskiej w służbie nauki, kultury, oświaty i gospodarki narodowej oraz współdziałanie w socjalistycznym wychowaniu społeczeństwa, a w szczególności: 1) kształtowanie aktywnej postawy zawodowej i doskonalenie fachowe członków, 2) propagowanie wiedzy o roli bibliotek i zadaniach bibliotekarza w społeczeństwie, 3) reprezentowanie zawodu bibliotekarskiego wobec władz państwowych oraz współdziałanie z organizacjami społecznymi w realizacji celów Stowarzyszenia, 4) reprezentowanie społecznego ruchu bibliotekarskiego w kraju i za granicą, 5) ochrona interesów zawodowych”.

Troska o stworzenie jak najlepszych warunków realizowania celów Stowarzyszenia podyktowała projektantom statutu ustanowienie instytucji członka wspierającego, którym może być zarówno osoba fizyczna jak i prawna. Mamy zatem prawne możliwości korzystania z różnorodnej pomocy osób i instytucji wspierających naszą Organizację w realizacji jej ważnych społecznych celów.

Statut uwzględnia już nową strukturę organizacyjną Stowarzyszenia, przystosowaną do nowej struktury zarządzania krajem. Zwiększyła się bowiem liczba okręgów wojewódzkich (z 22 do 49), co stwarza możliwości kontaktowania się władz naczelnych Organizacji z szerszymi kręgami jej członków, i odwrotnie. Miejsce byłych oddziałów powiatowych zajęły koła terenowe SBP.

Kołom SBP nadano wysoką rangę w naszej Organizacji. „Koło jest podstawowym ogniwem organizacyjnym Stowarzyszenia. Koło zrzesza członków Stowarzyszenia z określonego terenu, instytucji lub zakładu pracy”. W zamierzeniu autorów statutu było, aby każdy członek Stowarzyszenia znalazł się w jednym z kół SBP. Dla każdego bowiem członka SBP koło stanowi podstawowe forum jego działania, zapewnia mu łączność z całą Organizacją poprzez zarząd koła do zarządu Okręgu, a dalej aż do władz naczelnych naszej Organizacji. Tą drogą pozyskuje on wszelkie informacje i oddziałuje na właściwe kształtowanie się i realizowanie celów Stowarzyszenia. Dzięki istnieniu koła wyraźniej określa się Stowarzyszenie wobec kierownictwa biblioteki macierzystej członka SBP oraz wobec innych organizacji politycznych i społecznych działających na tym terenie. Koło organizuje różnego rodzaju działania służące aktywizacji członków SBP w pracach różnych sekcji i komisji działających przy Zarządzie okręgowym. Ponadto koło ułatwia i usprawnia działanie członka SBP w Organizacji.

Wiele kobiet działających w bibliotekarstwie godzić musi obowiązki zawodowe i rodzinne, nie starcza wówczas czasu na szerszy udział w pracach Stowarzyszenia. Łatwiej jest działać w tym ogniwie, które działa na terenie macierzystej instytucji. Różnorodne korzyści płynące z istnienia tego najmniejszego ogniwka organizacyjnego Stowarzyszenia, powinny stanowić dodatkowy bodziec do powszechnego organizowania się członków SBP w kołach.

Działając w takich warunkach i wobec konieczności ciągłego doskonalenia tych działań — wszyscy członkowie Stowarzyszenia, stanowiący

tę Organizację powinni dołożyć wszelkich starań, aby była to Organizacja prężna i młoda, ciągle rozwijająca się, żywa Organizacja ludzi wykonujących piękny zawód służący największemu bogactwu człowieka — myśleniu, które twórczo wzbogaca jednostkę i służy postępowi społecznemu, rozwojowi całego społeczeństwa.

KRYSTYNA NIEWLACZYŃ
Biblioteka Centralna
Polskiego Związku Niewidomych
Warszawa

BIBLIOTEKI SZKOLNE DLA DZIECI NIEWIDOMYCH *

I. Nauka czytania i pisania

»System powszechnego nauczania powinien zapewnić niewidomym dzieciom, stosownie do ich uzdolnień i zainteresowań, poziom nauki przynajmniej taki, z jakiego korzystałyby, gdyby nie były dotknięte ślepotą. Dołożyć wszelkich starań celem pełnego włączenia niewidomych w życie społeczności ludzi widzących« — oto główne zadanie społeczne naszych czasów, sformułowane przez uczestników Międzynarodowej Konferencji Niewidomych w Oxfordzie w 1949 r.

W Polsce istnieje pięć ośrodków szkolno-wychowawczych dla dzieci niewidomych i każdy z nich posiada własną bibliotekę.

Zadania szkoły w zakresie nauki i wychowania określają programy szkolne, one też wyznaczają zadania bibliotece szkolnej. »Działalność wychowawcza i dydaktyczna biblioteki szkolnej, wynikająca z zadań szkoły, powinna mieć na celu:

- wzmacnianie oddziaływania ideowo-wychowawczego szkoły oraz kształtowania postawy moralnej i świadomości socjalistycznej uczniów...
- rozwijanie zainteresowań poznawczych uczniów, pogłębianie i ugruntowywanie ich wiedzy oraz wdrażanie do samodzielnego jej zdobywania,
- wszechstronne rozwijanie kultury uczniów«¹.

A oto jakie zadania stawia przed biblioteką szkolną M. P. Douglas:

«Dotrzeć do wszystkich dzieci w szkole, przeciętnych, zdolnych, powolnych, nieśmiałych oraz do „dzieci-problemów” i służyć im wszystkim.

Zapewnić w różnej formie i dla wszystkich przedmiotów materiały pomocnicze, dostosowane do różnych poziomów dojrzałości uczniów oraz na tyle różnorodne, by odpowiadały wymaganiom nowoczesnego programu.

Dać uczniom do dyspozycji księgozbiór tak zasobny, aby zaspokajał zainteresowania czytelnice każdego dziecka i zachęcał do ich poszerzania.

Kierować lekturą uczniów tak, by uświadomili sobie jakie bogactwo przeżyć dać im może książka.

Współdziałać w realizacji programu wychowawczego szkoły.

Dać uczniom takie wiadomości o księżce i bibliotece, by mogli korzystać samodzielnie z katalogu, księgozbioru podręcznego i innych urządzeń biblioteki.

* Artykuł napisany na podstawie pracy magisterskiej: *Zagadnienia bibliotek dla niewidomych ze szczególnym uwzględnieniem bibliotek szkolnych*, wykonanej pod kierunkiem dr A. Niemczykowej w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UW w 1972 r.

¹ *Biblioteki szkolne w Polsce Ludowej 1944—1964*. Praca zbiorowa pod red. F. Popławskiego. Warszawa 1966 s. 69.

Wyrobić poczucie odpowiedzialności uczniów wdrażające ich do korzystania ze wspólnego dobra, poszanowania praw drugih, stosowania zasad demokratycznych.

Zapewnić materiał potrzebny nauczycielom zarówno do prowadzenia lekcji, jak i do zawodowego samokształcenia.

Przysposobić dzieci do pełnego korzystania z publicznych bibliotek miejscowych².

Takie same zadania stoją również przed biblioteką szkolną dla dzieci niewidomych. Ale biblioteka ta ma również do wypełnienia zadania dodatkowe, wynikające ze specyfiki szkoły, której służy. Celem szkoły dla dzieci niewidomych jest bowiem społeczna adaptacja i rehabilitacja wychowanków poprzez wychowanie, wykształcenie ogólne i zawodowe, pracę kompensacyjną, usprawniającą i korekcyjną, jednocześnie jednak jej zadaniem jest przygotowanie ich do pracy i pożytecznego udziału w życiu społecznym w takiej mierze, w jakiej jest to możliwe i zapewnienie wychowankom tą drogą warunków do życia i osobistego szczęścia.

Dużą rolę w realizacji tego zadania odgrywa książka. Staje się ona nieodzowną pomocą w wykształceniu niewidomego, jest ważnym czynnikiem dla jego rozwoju, wiązania go z życiem społecznym, dostępną i wspaniałą formą rozrywki, wypełnieniem czasu w sposób korzystny i interesujący.

Pismo niewidomych różni się bardzo od pisma ludzi widzących. Potrzebne są również zupełnie inne narzędzia pomocnicze, z których najprostszym jest tabliczka oraz długotki do pisania. Tabliczka składa się z dwu blaszanych arkuszy połączonych zawiasami. Na arkuszu wierzchnim znajdują się prostokątne wycięcia, odpowiadające wymiarom powierzchni znaku podstawowego, na spodnim natomiast znajduje się sześć półkolistych wgłębień, odpowiednio do wyciętych otworów. Pomiedzy arkusze wkłada się odpowiedniej grubości papier. Chcąc uzyskać punkty wypukłe na papierze wtlacza się punkty, odwrócone znaki pisma, we wgłębienia dolnego arkusza blaszanego. Pisze się od strony prawej ku lewej.

Naukę pisania należy rozpoczynać od zapoznania ucznia z tabliczką, jej kształtem, ilością i rzędami kratek, wkładaniem i wyjmowaniem papieru, a następnie z wytłaczaniem poszczególnych punktów.

Czytanie dotykowe pisma niewidomych odbywa się następująco: obie ręce umieszcza się na początku wiersza, odnalezionego w ten sposób, że czubki palców wskazujących dotykają go delikatnie, podczas gdy palce średnie, a jeszcze bardziej pozostałe są lekko uniesione. Palce czytające są ustawione do papieru pod małym kątem. U palców wskazujących wynosi on od 20 do 30 stopni. Palce średnie, jeśli czubki ich mają się znaleźć na tej samej wysokości, co czubki palców wskazujących, muszą być ustawione bardziej stromo, przez co powiększa się nieco ich kąt. Przy tym musi być zachowana taka postawa ciała, aby górny brzeg książki znajdował się na wysokości, która umożliwi swobodny ruch zarówno dłoni jak i przedramienia. Ta swoboda ruchów istnieje tylko wówczas, jeśli górny brzeg książki nie leży wyżej od łokci przylegających do ciała.

2. Organizacja biblioteki szkolnej

a. Budżet

Sytuacja finansowa wszystkich bibliotek szkolnych dla dzieci niewidomych jest bardzo korzystna. Często dysponują one kwotami większymi niż mogą wykorzystać. Fakt, że biblioteki te nie wykorzystują otrzymywanych dotacji, tłumaczy się przede wszystkim tym, iż książki brajlowskie tłoczone są tylko przez Polski Związek Niewidomych i ilość tych książek zależy od możliwości wytwórczych jego drukarni.

Książka brajlowska w porównaniu z książką czarnodrukową ma przeciętnie sześć razy większą objętość, zajmuje więc znacznie większą powierzchnię, biblioteki

² M. P. Douglas: *Biblioteka w szkole podstawowej i jej działalność*. Warszawa 1964 s. 13.

zaś nie mają odpowiedniej wielkości pomieszczeń i to jest również powodem, dla którego biblioteki te nie zawsze wykorzystują przydzielone im kwoty.

b. Personel

Biblioteki te prowadzone są na ogół przez nauczycieli nie posiadających żadnych kwalifikacji bibliotekarskich. W pracy swej sporadycznie korzystają z bibliotekarskiej literatury fachowej. W wielu czynnościach wzorują się na swych poprzednikach (przeważnie także nie bibliotekarzach), często zasięgają porad u bibliotekarzy innych miejscowych bibliotek bądź też korzystają ze wskazówek dyrekcji szkoły.

Do wytworzenia takiej sytuacji przyczyniło się Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 22 I 1953 r. Zgodnie z tym zarządzeniem za pracę w bibliotekach szkół liczących poniżej 200 uczniów przysługuje wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej trzem godzinom nadliczbowym tygodniowo. Za sześć godzin nadliczbowych można wypłacać tylko w szkołach mających od 201 do 400 uczniów i w których biblioteki liczą ponad 2000 tomów. Żadna z bibliotek szkół dla dzieci niewidomych nie spełnia tych obu warunków łącznie. Jest więc rzeczą zrozumiałą, że na trzy godziny tygodniowo dyrekcja może zatrudnić tylko kogoś spośród własnego grona pedagogicznego, bez względu na to, czy osoba ta posiada odpowiednie kwalifikacje, czy też nie.

W najlepszej sytuacji znajduje się biblioteka Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych w Owińskach. Dyrekcja tej szkoły uzyskała zgodę Poznańskiego Kuratorium Szkolnego na wydzielenie z etatu nauczycielskiego 12 godzin tygodniowo na prace biblioteczne.

Szkoły w Bydgoszczy i we Wrocławiu podzieliły bibliotekę na dwie odrębne biblioteki: brajlowską i czarnodrukową, uzyskując w ten sposób dodatkowe godziny.

Biblioteka Państwowego Zakładu Szkolno-Wychowawczego Dzieci Niewidomych w Krakowie dysponuje tylko trzema godzinami.

Biblioteki Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych w Laskach, będącej pod patronatem i finansowanej przez Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi, zarządzenie to nie dotyczy.

Do skutków tego zarządzenia jeszcze niejednokrotnie będę wracać.

c. Lokal

Pomieszczenie biblioteczne w szkole, zwłaszcza dla dzieci niewidomych, powinno znajdować się w miejscu widocznym i łatwo dostępnym dla uczniów, z dala od stołówki czy innych głośnych pracowni.

Pomieszczenie biblioteki przy szkole w Owińskach spełnia te warunki, jednakże lokal ten jest zbyt mały, aby gromadzić w nim książki brajlowskie.

Biblioteka Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych w Bydgoszczy zlokalizowana jest na strychu. Są to dwa bardzo małe pomieszczenia. W jednym z nich znajdują się książki brajlowskie, które składa się już na podłodze między regałami, w drugim książki czarnodrukowe. Warto przy tym podkreślić, że biblioteka ta obsługuje uczniów dwóch szkół: podstawowej i zawodowej.

Najlepsze warunki lokalowe posiada biblioteka Zakładu w Krakowie, która ma duże, widne pomieszczenie, a w razie potrzeby może otrzymać jeszcze jedno. Wprawdzie biblioteka mieści się na pierwszym piętrze, ale jest to korzystne dla uczniów.

We Wrocławiu przekształcono na bibliotekę trzy pomieszczenia klasowe. Są już zbyt ciasne.

Zadnych kłopotów z pomieszczeniem swego księgozbioru nie ma biblioteka w Laskach.

Biblioteka szkolna powinna pracować w oparciu o wypożyczalnię i czytelnię.

W żadnej z bibliotek szkół dla dzieci niewidomych niema czytelnia ani kąjika czytelniczego.

Rozmiary książki brajlowskiej nastęrczają wiele trudności z pomieszczeniem bibliotek. Dotychczas brak jest wprawdzie wskaźników dotyczących rozmiarów pomieszczeń bibliotecznych książek brajlowskich, oczywisty jest jednak fakt, iż pomieszczenia te powinny być znacznie większe, niż lokale bibliotek szkolnych dla dzieci widzających.

Oczywisty jest także fakt, że trudności lokalowe, z którymi muszą borykać się biblioteki dla niewidomych, odbijają się w sposób niekorzystny na ich działalności.

3. Gromadzenie i struktura księgozbioru

Politykę gromadzenia i strukturę księgozbioru określają odpowiednie wytyczne. W myśl tych wytycznych biblioteki szkolne winny gromadzić odpowiednią ilość egzemplarzy lektury podstawowej i uzupełniającej, wydawnictwa ogólnoinformacyjne i polityczno-społeczne, jak również literaturę fachową dla nauczycieli.

Przepisy te powinny być stosowane również w bibliotekach szkół dla dzieci niewidomych, ale w praktyce jest to obecnie zupełnie niemożliwe.

Wielkość książki brajlowskiej (wymiary każdego tomu: 28 cm × 34 cm × 5 cm) powoduje, że gromadzenie odpowiedniej ilości egzemplarzy lektur szkolnych jest niewykonalne bez zapewnienia tym bibliotekom odpowiednich lokali.

Księgozbiory bibliotek szkół dla dzieci niewidomych są przede wszystkim warunkowane polityką wydawniczą (ta zaś w dużym stopniu możliwościami przerebowymi) Polskiego Związku Niewidomych. Polski Związek Niewidomych uwzględnia potrzeby uczącej się młodzieży niewidomej oraz stara się zapoznać czytelników z ciekawymi utworami z literatury pięknej, głównie współczesnej polskiej i obcej, młodzieżowej i popularnonaukowej.

Uwzględniane są następujące działy: literatura popularnonaukowa, podręczniki, literatura piękna, polska i obca, literatura dla dzieci i młodzieży, wydawnictwa muzyczne, nuty. Doboru pozycji dokonuje się przede wszystkim na podstawie informatorów wydawniczych.

W początkowym okresie swej działalności biblioteki szkolne często gromadziły pozycje przepisywane we własnym zakresie — ręcznie przez nauczycieli bądź też przez wychowanków.

Polski Związek Niewidomych stara się zaspokajać potrzeby tych bibliotek w zakresie lektur obowiązkowych, jak również uzupełniających. Wydaje również dużo pozycji popularnonaukowych, a z literatury pięknej — dzieła klasyków oraz pozycje współczesne. Natomiast mało jest wydawnictw informacyjnych, jak również wydawnictw zawodowych dla nauczycieli. Daje się także wyraźnie odczuć brak lektur i podręczników dla szkół zawodowych oraz książek dla dzieci najmłodszych.

Księgozbiory tych bibliotek są księgozbiorami mieszanymi, tzn. poza książkami brajlowskimi gromadzone są książki czarnodrukowe.

Biblioteka w Owińskach ma około 10 000 vol., w tym prawie 4 000 stanowią podręczniki, a pozostałe 6000 przypada na następujące działy: książki dla dzieci najmłodszych, lektury szkolne, literatura młodzieżowa, literatura popularnonaukowa, w skład której wchodzi literatura dla młodzieży jak również dla dorosłych, literatura piękna dla dorosłych, nuty. Biblioteka ta jako jedyna gromadzi także czasopisma brajlowskie dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

W bibliotece w Bydgoszczy znajduje się około 10 000 vol. książek brajlowskich oraz 7000 vol. książek czarnodrukowych. Ponad połowę książek brajlowskich sta-

nowią podręczniki szkolne, a lektura szkolna i książki beletrystyczne łącznie nie stanowią nawet połowy księgozbioru.

Biblioteka szkoły w Krakowie ma łącznie książek brajlowskich i czarnodrukowych około 7000 wol., bez podręczników szkolnych, które są rozprowadzane po klasach i nie znajdują się w ewidencji. Książki brajlowskie umieszczane są na półkach w kolejności alfabetycznej nazwisk autorów, natomiast książki czarnodrukowe w układzie działowym.

Biblioteka w Laskach ma około 10 000 wol. książek brajlowskich (bez podręczników), które ustawiane są według numerów. Książki czarnodrukowe, głównie beletrystyka, znajdują się w oddzielnej bibliotece i młodzież szkolna z nich nie korzysta.

Ponieważ wielu książek nie wydano dotychczas pismem Braille'a, biblioteki te muszą gromadzić również książki czarnodrukowe. Zauważyłam jednak, iż są one często gromadzone dość przypadkowo.

Biblioteka szkolna dla dzieci niewidomych oprócz literatury pedagogicznej powinna gromadzić także literaturę tyflogiczną (tyflogia jest to nauka o niewidomych), niezbędną w pracy nauczycieli szkół dla dzieci niewidomych. Większość pozycji z tego zakresu wydawana jest w bardzo małych nakładach, najczęściej przez Polski Związek Niewidomych. Pozycje te PZN wysyła do każdej z tych bibliotek. Jako niedostępne w innych bibliotekach powinny więc być gromadzone bardzo starannie. Stwierdziłam jednak, że w bibliotekach tych bardzo często brak jest najbardziej podstawowych pozycji tyflogicznych.

4. Ewidencja i opracowanie księgozbioru

Biblioteka szkolna obowiązana jest prowadzić dwie księgi inwentarzowe (książek i pełnych roczników czasopism oraz broszur okolicznościowych i podręczników użytkowych), księgę ubytków, dwa katalogi kartkowe w skrzynkach (alfabetyczny i rzeczowy). Zalecane jest również prowadzenie katalogów pomocniczych. Biblioteki szkół dla dzieci niewidomych gromadzące książki czarnodrukowe i brajlowskie winny prowadzić odpowiednie cztery księgi inwentarzowe i dwie księgi ubytków. W praktyce ewidencję i opracowanie księgozbioru tych bibliotek warunkuje w dużym stopniu ilość godzin przeznaczonych na pracę w bibliotece.

Biblioteka w Owińskach, dysponująca największą ilością godzin, prowadzi księgę inwentarzową książek brajlowskich oraz księgę inwentarzową podręczników. Biblioteka ta ma alfabetyczny katalog książek brajlowskich, w czarnym druku oraz analogiczny katalog w brajlu.

Biblioteka bydgoska prowadzi księgi inwentarzowe: książek brajlowskich oraz książek czarnodrukowych, i księgi ubytków dla książek czarnodrukowych i brajlowskich. Z katalogów zaś biblioteka ta ma książkowy katalog autorski książek brajlowskich oraz książkowy katalog książek czarnodrukowych.

Biblioteka szkoły w Krakowie, dysponująca tylko trzema godzinami, wspólnie inwentaryzuje książki brajlowskie i czarnodrukowe, natomiast prowadzi dwie oddzielne księgi ubytków.

Najpełniejszą dokumentację prowadzi biblioteka wrocławska, gdyż prowadzi ona księgi inwentarzowe: książek brajlowskich, podręczników brajlowskich, książek czarnodrukowych oraz księgi ubytków: książek i podręczników brajlowskich, książek i podręczników czarnodrukowych. Znajdują się w niej: alfabetyczny katalog książek brajlowskich, alfabetyczny katalog książek czarnodrukowych oraz katalog literatury fachowej czarnodrukowej, a także dwie kartoteki: podręczników brajlowskich (według klas), podręczników czarnodrukowych (według klas).

Biblioteka szkoły w Laskach, dysponująca praktycznie nieograniczoną ilością cza-

su, prowadzi księgi: inwentarzową i ubytków książek brajlowskich, a także alfabetyczny katalog skrzynkowy i kłamrowy katalog działowy.

Jak wynika z powyższego — biblioteka w Krakowie, dysponująca najmniejszą ilością godzin, nie posiada żadnego katalogu, pełną dokumentacją dysponują natomiast biblioteki w: Owińskach, Wrocławiu, Laskach.

Biblioteka w Owińskach, podobnie jak biblioteka w Laskach, nie gromadzą książek czarnodrukowych, biblioteka w Laskach nie gromadzi również podręczników, stąd brak dokumentacji tych zbiorów w tych bibliotekach. Podręczniki dla szkoły w Laskach zakupywane są z dotacji Ministerstwa Oświaty i nie stanowią własności biblioteki.

Podręczniki szkolne rozprowadzane są pomiędzy uczniów i przez nich są przechowywane, nie mniej jednak powinny one być ewidencjonowane, tak jak to robią biblioteki w Owińskach i we Wrocławiu. Niestety, bibliotekarzom brak jest na to i na wiele innych czynności czasu, mimo że poświęcają go tym bibliotekom bardzo wiele poza godzinami pracy.

5. Udostępnianie. Informacja

Od bibliotekarza szkolnego oczekuje się, aby co najmniej trzy razy w tygodniu, w stałe dni i godziny, udostępniał książki, a nie ograniczał wypożyczenia jedynie do przerw międzylekcyjnych.

Biblioteki dla dzieci niewidomych wprowadziły stałe godziny i dni udostępniania, w praktyce zaś, gdy bibliotekarz jest jednocześnie nauczycielem, na prośbę dzieci wypożycza w czasie przerw międzylekcyjnych, wykorzystując każdą wolną chwilę. Pozwala to zaopatrzyć w książki znacznie większą ilość dzieci. Gorzej natomiast przedstawia się sytuacja w przypadku, gdy bibliotekarz nie jest nauczycielem i w szkole pojawia się bardzo rzadko.

Biblioteka w Krakowie (dysponująca trzema godzinami tygodniowo) nie jest w stanie zaopatrzyć w książki wszystkich chętnych. Bibliotekarka wypożycza książki, dopinając kartę książki do karty czytelnika. Umożliwia jej to zaopatrzenie w książki znacznie większej liczby dzieci, ale utrudnia dobór zgody tematycznie z zainteresowaniami czytelników.

Jedyną formą udostępniania stosowaną w tych bibliotekach jest wypożyczenie do domu (internatu).

Wolny dostęp do półek wprowadziła jedynie biblioteka w Bydgoszczy w stosunku do zbiorów czarnodrukowych, z których korzystają uczniowie szkoły zawodowej, w większości dzieci niedowidzące. Fakt, iż przy czytaniu tych książek muszą posługiwać się lupą, nie sprzyja rozwijaniu czytelnictwa tej grupy. Rozwijaniu czytelnictwa wśród uczniów ośrodka bydgoskiego nie sprzyja również lokalizacja jego biblioteki (strych), ani to, że bibliotekarz nie jest nauczycielem.

Rozbudzaniu czytelnictwa dzieci niewidomych służy wprowadzone przez szkoły jako obowiązkowe zajęcia pozalekcyjne czytanie świetlicowe.

Poczynając od trzeciej klasy realizowany jest program języka polskiego, czytelnictwo i podstawy samokształcenia, który podaje uczniom wiadomości o książce i piśmiennictwie. Prowadzone są ćwiczenia praktyczne w zakresie posługiwania się wydawnictwami informacyjnymi, takimi jak: encyklopedie, słowniki, a także w zakresie gromadzenia i wykorzystywania informacji zawartych we wszelkiego typu wydawnictwach.

Aby wiadomości te mogły być wykorzystywane przez uczniów, bibliotekarz powinien czynnie włączyć się do realizacji tego programu, przeprowadzając wspólnie z polonistą ćwiczenia w wyszukiwaniu właściwej książki w bibliotece na podstawie katalogów bibliotecznych, służąc radą, dostarczając pozycji pogłębiających wie-

dzę dzieci na temat książki. Biblioteki te nie mają jednak odpowiednich dla tych celów warsztatów.

Dziecko niewidome wymaga szczególnego zajęcia się nim, poznawania jego zainteresowań, rozwijania ich. Obok bibliotekarza powinni to czynić także nauczyciele poszczególnych przedmiotów. W bibliotekach tych brak jest jednak pracy z czytelnikiem indywidualnym, i to zarówno ze strony bibliotekarza jak i personelu szkolnego. Również w organizowaniu imprez masowych z bibliotekarzem i nauczycielem polonistą powinni współpracować pozostali nauczyciele. Formami najczęściej stosowanymi przy organizowaniu tych imprez są: głośne czytanie, opowiadanie, omawianie książek, poranki i wieczory autorskie, konferencje czytelnicze, wystawy i konkursy. Wszystkie te formy możliwe są również do realizowania w szkołach dla dzieci niewidomych. We wszystkich szkołach, podczas zajęć świetlicowych, praktykowane jest głośne czytanie, przede wszystkim książek nie wydanych jeszcze brajlem.

Z konkursami zetknęłam się jedynie w szkole wrocławskiej. Organizowane są tam czytelnicze konkursy długofalowe, na przykład na najlepszą wypowiedź pisemną o przeczytanej książce, oraz konkursy błyskawiczne, najczęściej stosowane w czasie zajęć świetlicowych, które polegają na odgadywaniu autora, tytułu lub imienia głównego bohatera na podstawie głośno odczytanego fragmentu książki.

Powszechnie, najczęściej podczas lekcji, stosowane jest informowanie uczniów o najciekawszych nowościach w bibliotece.

6. Biblioteka muzyczna

Państwowy Zakład Szkolno-Wychowawczy w Krakowie jest jednocześnie szkołą muzyczną, a jako taki posiada bibliotekę muzyczną.

Księgozbiór muzyczny stanowią nuty brajlowskie, podzielone na dwa działy obejmujące: nuty z zakresu szkoły średniej (ok. 150 vol.), nuty z zakresu szkoły podstawowej (ok. 350 vol.) oraz nuty czarnodrukowe (ok. 1000 vol.) Biblioteka ta prowadzona jest społecznie przez jedną z nauczycielek muzyki. Nuty znajdują się w pokoju muzycznym w szafach, układane jedne na drugie.

Inwentarz nut prowadzony jest przez księgowość szkoły, natomiast bibliotekarka posiada własne spisy w zeszytach, odrębne dla nut brajlowskich i dla nut czarnodrukowych.

Użytkownikami jej zbiorów są wszyscy uczniowie tej szkoły, poczynając od klasy piątej, a także uczniowie pozostałych szkół.

Księgozbiór — jak każdy inny — wymaga opracowania. Powinien on być również prawidłowo uzupełniany, co wiąże się ze śledzeniem nowości wydawniczych zarówno brajlowskich, jak i czarnodrukowych. Osoba pracująca społecznie może to robić, ale nie można od niej tego wymagać.

Niewłaściwe jest także przechowywanie tych zbiorów. Szczególnie nuty brajlowskie, układane jedne na drugich, swoim ciężarem przyczyniają się do szybszego zacierania się punktów, powodując szybsze zacytanie pozycji, których przez długi czas nie udaje się wznowić.

7. Książka mówiona

Byłam przekonana, że wszelkie materiały audycyjne, a w szczególności książki mówione, powinny być wykorzystywane w pracy pedagogicznej szkół dla dzieci niewidomych i że książka mówiona powinna być udostępniana uczniom. Nie przewidywałam jednak, że może się to odbić w sposób niekorzystny na czytelnictwie

ksiązek brajlowskich i że zysk może być znacznie mniejszy niż szkoda przez nią wyrządzona. Korzystanie wyłącznie z książki mówionej, technicznie znacznie łatwiejsze, powoduje wtórny analfabetyzm. Wśród czytelników dorosłych proces ten daje się łatwo zauważyć, bowiem wielu czytelników książki mówionej rezygnuje z czytania ksiązek brajlowskich.

Stosunek pedagogów szkół dla dzieci niewidomych do udostępniania uczniom książki mówionej jest dość jednoznaczny. Są jej przeciwni.

Książka mówiona winna pełnić funkcje zachęcające do czytania ksiązek brajlowskich. Można to osiągnąć na przykład poprzez prezentowanie uczniom nagranych fragmentów bądź słuchowiska opracowanego na podstawie książki i po zainteresowaniu uczniów tak udostępnioną treścią książki, odesłanie ich do całej pozycji. Wszelkie materiały podręczne, a więc słowniki, encyklopedie itp. powinny być udostępniane tylko w brajlu, aby pomogły zapamiętać pisownię wyrazów oraz uniknąć pewnych zniekształceń przy wymowie, wynikających ze słuchowego odbioru.

Wszyscy nauczyciele bardzo chętnie posługują się w pracy z uczniami wszelkimi pomocami audialnymi. Jednak żadna z bibliotek szkolnych dla dzieci niewidomych nie gromadzi tego rodzaju materiałów. Szkoły mają ich bardzo niewiele. Jako materiały znajdujące się poza biblioteką nie podlegają one ani planowemu gromadzeniu, ani nie są właściwie opracowywane, a tym samym nie są też właściwie wykorzystywane.

Biblioteki szkół dla dzieci niewidomych w swojej działalności muszą pokonywać wiele trudności spowodowanych w głównej mierze zarządzeniem Ministra Oświaty z dnia 22 I 1953 r. (regulującym wymiar pracy bibliotekarzy szkolnych). W każdej z tych bibliotek, poza wypożyczaniem, wszystkie prace biblioteczne wykonywane są społecznie przez bibliotekarzy, a także nauczycieli. Nic więc dziwnego, że w takich warunkach trudno jest mówić o prawidłowej pracy tych bibliotek, i to zarówno w zakresie gromadzenia, opracowania jak i udostępniania.

Biblioteka szkolna, w przypadku niewidomego dziecka, jest jedynym źródłem udostępniającym książki. Dziecko to bowiem, w przeciwieństwie do dziecka widzącego, nie może korzystać z usług dziecięcej biblioteki publicznej.

A przecież głównym zadaniem biblioteki szkolnej jest wyrobienie u każdego dziecka nawyku czytania, wpojenie mu potrzeby sięgania po książkę i to na trwałe, co można osiągnąć przez systematyczną pracę z nim, poznanie jego zainteresowań, planowe pogłębianie bądź wyrabianie ich. W przypadku niewidomego dziecka musi to być na tyle silne, aby głód książki przemógł w nim niechęć do wysiłku fizycznego, wiążącego się z czytaniem dotykowym. Zbyt mała ilość czasu uniemożliwia to bibliotekarzowi oraz nauczycielom.

Fakt, że biblioteki te w ogóle działają i że można mówić o czytelnictwie dzieci niewidomych, jest przede wszystkim wynikiem dobrej woli bibliotekarzy, którzy poświęcają im dużo czasu poza godzinami pracy, oraz wydatnej pomocy pedagogów tych szkół.

Stan przedstawiony w tym artykule dotyczy lat ubiegłych. Sytuacja nie poprawiła się jednak, mimo starań czynionych przez Polski Związek Niewidomych o zapewnienie bibliotekarzom tych bibliotek pełnego etatu.

W artykule tym omówiłam wyłącznie biblioteki szkolne dla dzieci niewidomych. Celowo ograniczyłam się do niewidomych, ponieważ proces nauczania tej grupy, na podstawie pisma punktowego, realizuje, z minimalnymi zmianami, program szkoły normalnej. Nie uwzględniłam grup: niedowidzących oraz niewidomych upośledzonych umysłowo, ponieważ każda z nich wymaga odrębnej, specjalnej metody pracy.

c) przyjmowania nowych członków Stowarzyszenia oraz skreślania z listy członków Stowarzyszenia.

VII. MAJĄTEK I FUNDUSZE STOWARZYSZENIA

§ 45.

Majątek Stowarzyszenia stanowią nieruchomości, ruchomości i fundusze.

§ 46.

Na fundusze Stowarzyszenia składają się:

- 1) wpływy ze składek członkowskich,
- 2) dotacje,
- 3) darowizny i zapisy,
- 4) inne wpływy z działalności statutowej.

§ 47.

Wszelkie postanowienia władz Stowarzyszenia dotyczące uszczuplenia majątku wymagają zgody władzy rejestracyjnej.

§ 48.

Zobowiązania majątkowe i finansowe w imieniu Stowarzyszenia podejmuje przewodniczący lub wiceprzewodniczący oraz skarbnik lub jego zastępca, albo inne osoby upoważnione przez Prezydium Zarządu Głównego.

VIII. ZMIANA STATUTU I ROZWIĄZANIE STOWARZYSZENIA

§ 49.

Uchwałę w sprawie zmiany statutu podejmuje Krajowy Zjazd Delegatów większością 2/3 głosów przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.

§ 50.

1. Uchwałę o rozwiązaniu Stowarzyszenia podejmuje Krajowy Zjazd Delegatów większością 3/4 głosów, przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.
2. Uchwała o rozwiązaniu Stowarzyszenia określa sposób jego likwidacji oraz cel na jaki ma być przeznaczony majątek.
3. Uchwała podlega zatwierdzeniu przez władzę rejestracyjną.

S T A T U T

STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Warszawa, dnia
2 listopada 1976 r.

WSW.III-6010/173/76

DECYZJA

Na podstawie art. 28 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 27 października 1932 roku — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 94 poz. 808 z późniejszymi zmianami)

zatwierdza się

zmiany statutu stowarzyszenia p.n. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich uchwalone przez Krajowy Zjazd Delegatów w dniach 19—20 czerwca 1976 roku zawarte w statucie stanowiącym załącznik do niniejszej decyzji.

Decyzja jest ostateczna.

pieczęć okrągła:
URZĄD
MIASTA
STOŁECZNEGO
WARSZAWY

Z up. Prezydenta
(Ryszard Krzos)
Z-ca Dyrektora
Wydziału Spraw Wewnętrznych

2. Orzeczenia Okręgowego Sądu Koleżeńskiego zapadają w składzie 3 osób, w tym przewodniczącego lub jego zastępcy.

§ 41.

Sąd Koleżeński jest powołany do rozstrzygnięcia sporów między członkami w sprawach związanych z działalnością organizacyjną, nieprzestrzegania postanowień statutu, regulaminów władz Stowarzyszenia oraz zasad etyki zawodowej.

VI. KOŁA STOWARZYSZENIA

§ 42.

1. Koło jest podstawowym ogniwem organizacyjnym Stowarzyszenia.
2. Koło zrzesza członków Stowarzyszenia z określonego terenu, instytucji lub zakładu pracy.

§ 43.

1. Działalnością Koła kieruje Zarząd, w składzie 3-5 członków, w tym: przewodniczący, sekretarz i skarbnik.
2. Zarząd Koła wybierany jest na ogólnym zebraniu Koła.
3. Nadzór nad działalnością Koła sprawuje Zarząd Okręgu wojewódzkiego.

§ 44.

Zarząd Koła:

- 1) kieruje jego działalnością i ponosi odpowiedzialność za swoje działanie przed ogólnym zebraniem członków Koła oraz przed Zarządem Okręgu,
- 2) realizuje uchwały władz Stowarzyszenia oraz uchwały zebrania członków Koła,
- 3) opracowuje plany pracy Koła i składa sprawozdania z jego działalności na ogólnym zebraniu członków Koła oraz okresowo Zarządowi Okręgu,
- 4) reprezentuje członków Koła wobec kierownictwa biblioteki,
- 5) współdziała z kierownictwem biblioteki oraz z zarządami innych organizacji działających na terenie biblioteki,
- 6) zbiera składki członkowskie i przekazuje wpływy z tego tytułu do kasy Zarządu Okręgu,
- 7) zgłasza do Zarządu Okręgu wnioski w sprawach:
 - a) ogólnych i Stowarzyszenia,
 - b) członków Koła,

4) zakładanie Kół SBP, czuwanie nad ich działalnością oraz — jeżeli zajdzie taka potrzeba — likwidowanie Kół SBP,

5) reprezentowanie Okręgu na zewnątrz,

6) zarządzanie majątkiem Okręgu w ramach pełnomocnictw udzielonych przez Zarząd Główny,

7) zwoływanie Zjazdów Okręgowych,

8) przyjmowanie oraz skreślanie członków zwyczajnych i wspierających Stowarzyszenia,

9) przedkładanie Zarządowi Głównemu wniosków w sprawie: nadawania godności członka honorowego, przyznawania odznaczeń i nagród państwowych oraz innych odznaczeń, nagród, stypendiów itp.

C. Komisja Rewizyjna Okręgu

§ 38.

Komisja Rewizyjna Okręgu składa się z 5 członków, w tym — z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i sekretarza.

§ 39.

1. Komisja Rewizyjna Okręgu zobowiązana jest do przeprowadzania przynajmniej raz w roku kontroli całokształtu działalności Okręgu pod względem merytorycznym i finansowo-gospodarczym.
2. Komisja Rewizyjna Okręgu ma prawo występowania do Zarządu Okręgu z wnioskami wynikającymi z ustaleń kontroli i żądania wyjaśnień.
3. Członkowie Komisji Rewizyjnej Okręgu mogą brać udział w posiedzeniach Zarządu Okręgu z głosem doradczym.
4. Komisja Rewizyjna Okręgu składa sprawozdania Zjazdowi Okręgowemu o stanie gospodarki, a także stawia wnioski o udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi Okręgu.

D. Sąd Koleżeński Okręgu

§ 40.

1. Sąd Koleżeński Okręgu składa się z 5 członków, w tym — z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i sekretarza.

STATUT

STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1.

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, zwane dalej w skrócie „Stowarzyszenie”, jest organizacją społeczną o charakterze fachowym i naukowym zrzeszającą bibliotekarzy, bibliografów, pracowników informacji naukowej oraz inne osoby związane zawodowo lub naukowo ze sprawami bibliotekarstwa.

§ 2.

Terenem działania Stowarzyszenia jest obszar Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a siedzibą władz naczelnych m. st. Warszawa.

§ 3.

1. Stowarzyszenie jest zarejestrowane i posiada osobowość prawną.
2. Stowarzyszenie może powoływać okręgi wojewódzkie oraz koła.
3. Okręgi wojewódzkie podlegają legalizacji przez właściwy terenowo organ administracji państwowej.

§ 4.

Stowarzyszenie może być członkiem krajowych i międzynarodowych stowarzyszeń o tym samym lub podobnym charakterze.

§ 5.

1. Stowarzyszenie używa (zgodnie z obowiązującymi przepisami):
 - 1) pieczęci okrągłej z napisem w otoku: „Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich”, a pośrodku: „Zarząd Główny” lub „Zarząd Okręgu w...”;
 - 2) pieczętki podłużnej o treści: „Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich — Zarząd Główny” oraz „Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich — Zarząd Okręgu w...”;
 - 3) odznaki organizacyjnej.
2. Stowarzyszenie ma prawo nadawania odznaki honorowej.

II. CELE I ŚRODKI DZIAŁANIA

§ 6.

Celem Stowarzyszenia jest kształtowanie i upowszechnianie nowoczesnej myśli bibliotekarskiej w służbie nauki, kultury, oświaty i gospodarki narodowej oraz współdziałanie w socjalistycznym wychowaniu społeczeństwa, a w szczególności:

- 1) kształtowanie aktywnej postawy zawodowej i doskonalenie fachowe członków,
- 2) propagowanie wiedzy o roli bibliotek i zadaniach bibliotekarza w społeczeństwie,
- 3) reprezentowanie zawodu bibliotekarskiego wobec władz państwowych oraz współdziałanie z organizacjami społecznymi w realizacji celów Stowarzyszenia,
- 4) reprezentowanie społecznego ruchu bibliotekarskiego w kraju i za granicą,
- 5) ochrona interesów zawodowych.

§ 7.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele przez:

- 1) współdziałanie z centralnymi i terenowymi organami władzy i administracji państwowej, instytucjami naukowymi, kulturalnymi, z innymi organizacjami społecznymi i związkami zawodowymi — w sprawach bibliotekarstwa, bibliografii oraz informacji naukowej,
- 2) współdziałanie z właściwymi organami administracji państwowej i związkami zawodowymi — w sprawach zawodowych, socjalnych i bytowych bibliotekarzy, bibliografów i pracowników informacji naukowej,
- 3) współdziałanie z instytucjami organizującymi kształcenie i doskonalenie fachowe — w zakresie opracowywania metod i programów kształcenia i doskonalenia kadr bibliotekarskich, bibliograficznych i informacyjnych,
- 4) inicjowanie i organizowanie różnych form doskonalenia fachowego,
- 5) inicjowanie, prowadzenie, popieranie oraz subwencjonowanie prac z dziedziny teorii i praktyki bibliotekarstwa, bibliografii oraz informacji naukowej,
- 6) prowadzenie działalności wydawniczej w zakresie bi-

2. Zjazd Okręgowy może być również organizowany przy udziale:

- 1) członków zwyczajnych oraz członków honorowych Stowarzyszenia z danego Okręgu — z głosem stanowiącym,
 - 2) członków wspierających (przedstawicieli) oraz zaproszonych gości — z głosem doradczym.
3. Zasady organizacji Zjazdu Okręgowego ustala Zarząd Główny.

§ 34.

Zjazd Okręgowy jest zwoływany przez Zarząd Okręgu w porozumieniu z Prezydium Zarządu Głównego. Termin i porządek obrad Zjazdu powinien być podany do wiadomości co najmniej na 30 dni przed odbyciem Zjazdu.

§ 35.

1. Nadzwyczajny Zjazd Okręgowy może być zwołany z inicjatywy Zarządu Głównego, Zarządu Okręgu albo na wniosek 1/5 członków.
2. Nadzwyczajny Zjazd Okręgowy winien być zwołany przez Zarząd Okręgu w terminie 30 dni od daty zgłoszenia wniosku i obraduje nad sprawami dla których został zwołany.

B. Zarząd Okręgu

§ 36.

1. Zarząd Okręgu składa się z: przewodniczącego, 2 wiceprzewodniczących, sekretarza, zastępcy sekretarza, skarbnika, zastępcy skarbnika oraz 2-5 członków.
2. W skład Zarządu Okręgu wchodzi również przewodniczący Kół.
3. Posiedzenia Zarządu Okręgu zwołuje przewodniczący lub wiceprzewodniczący przynajmniej dwa razy w roku.

§ 37.

Do kompetencji Zarządu Okręgu należy:

- 1) organizowanie działalności Okręgu zgodnie z wytycznymi Zjazdu Okręgowego i uchwałami Zarządu Głównego,
- 2) przygotowywanie planów pracy oraz preliminarzy i sporządzanie sprawozdań z działalności merytorycznej i finansowej Okręgu,
- 3) powoływanie przewodniczących sekcji, komisji, referatów i zespołów,

2. Teren działalności i siedzibę Okręgu ustala Zarząd Główny zgodnie z podziałem administracyjnym kraju.

§ 30.

1. Władzami Okręgu są:
 - 1) Zjazd Okręgowy
 - 2) Zarząd Okręgu
 - 3) Komisja Rewizyjna Okręgu
 - 4) Sąd Koleżeński Okręgu.
2. Do władz Okręgu stosuje się odpowiednio przepisy § 15 ust. 2, 3 i 4.

A. Zjazd Okręgowy

§ 31.

1. Najwyższą władzą Okręgu jest Zjazd Okręgowy.
2. Zjazd Okręgowy może być zwyczajny lub nadzwyczajny.

§ 32.

Do kompetencji Zjazdu Okręgowego należy:

- 1) ustalanie kierunków działalności merytorycznej Okręgu zgodnie z postanowieniami statutu i uchwałami władz Stowarzyszenia,
- 2) rozpatrywanie i przyjmowanie sprawozdań z działalności Zarządu Okręgu, Komisji Rewizyjnej Okręgu i Sądu Koleżeńskiego Okręgu,
- 3) udzielanie absolutorium ustępującemu Zarządowi na wniosek Komisji Rewizyjnej Okręgu,
- 4) wybór Zarządu Okręgu, Komisji Rewizyjnej Okręgu oraz Sądu Koleżeńskiego Okręgu,
- 5) wybór delegatów na Krajowy Zjazd Delegatów,
- 6) zgłaszanie wniosku podjętego kwalifikowaną większością 2/3 głosów w sprawie ewentualnej likwidacji Okręgu lub jego połączenia z innym Okręgiem.

§ 33.

1. W Zjeździe Okręgowym udział biorą:
 - 1) delegaci wybrani na ogólnych zebraniach Kół oraz członkowie honorowi Stowarzyszenia z danego Okręgu — z głosem stanowiącym,
 - 2) członkowie ustępujących władz Okręgu, członkowie wspierający (przedstawiciele) oraz zaproszeni goście — z głosem doradczym.

bliotekarstwa, bibliografii oraz informacji naukowej — na podstawie obowiązujących przepisów,

- 7) utrzymywanie kontaktów oraz wymianę informacji i doświadczeń z pokrewnymi instytucjami i organizacjami w kraju i za granicą,
- 8) prowadzenie działalności wychowawczo-dydaktycznej i propagandowej,
- 9) organizowanie różnych form samopomocy koleżeńskiej,
- 10) opiniowanie i zgłaszanie wniosków w sprawie odznaczeń i nagród (państwowych, resortowych i innych) członków Stowarzyszenia.

III. CZŁONKOWIE, ICH PRAWA I OBOWIĄZKI

§ 8.

Członkowie Stowarzyszenia dzielą się na: zwyczajnych, honorowych i wspierających.

§ 9.

1. Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być pełnoletni obywatel PRL — pracownik działalności bibliotecznej, bibliograficznej, pracownik informacji naukowej oraz inna osoba związana zawodowo lub naukowo ze sprawami bibliotekarstwa.
2. Członków zwyczajnych przyjmuje właściwy terenowo Zarząd Okręgu Stowarzyszenia na podstawie pisemnej deklaracji.
3. W przypadku odmownej decyzji właściwego Zarządu kandydat ma prawo odwołania się do Zarządu Głównego.

§ 10.

Członek zwyczajny ma prawo do:

- 1) czynnego i biernego prawa wyborczego do władz Stowarzyszenia,
- 2) korzystania ze wszystkich urządzeń Stowarzyszenia,
- 3) uczestnictwa w zebraniach i konferencjach organizowanych przez Stowarzyszenie,
- 4) korzystanie z poradnictwa, szkolenia, instruktażu oraz z innych świadczeń ze strony Stowarzyszenia, określonych przez Zarząd Główny.

§ 11.

Członek zwyczajny jest zobowiązany do:

- 1) przestrzegania postanowień Statutu, regulaminów i uchwał władz Stowarzyszenia,
- 2) uczestniczenia w realizacji celów statutowych,
- 3) wykonywania przyjętych na siebie obowiązków,
- 4) regularnego opłacania składek członkowskich — w wysokości uchwalonej przez Zarząd Główny Stowarzyszenia,
- 5) przestrzegania norm współżycia społecznego i zasad etyki zawodowej.

§ 12.

1. Członkostwo zwyczajne ustaje na skutek:
 - 1) dobrowolnego wystąpienia ze Stowarzyszenia, zgłoszonego na piśmie właściwemu Zarządowi Okręgu,
 - 2) skreślenia przez właściwy Zarząd Okręgu na skutek nieopłacania składek członkowskich przez okres co najmniej 1 roku po 3-krotnym upomnieniu,
 - 3) wykluczenia prawomocnym orzeczeniem Sądu Koleżeńskiego za działalność na szkodę Stowarzyszenia,
 - 4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu powszechnego na karę utraty praw publicznych, honorowych i obywatelskich.
2. Od orzeczenia Sądu Koleżeńskiego Okręgu o wykluczeniu przysługuje stronie prawo odwołania się do Głównego Sądu Koleżeńskiego w terminie 30 dni od daty otrzymania orzeczenia.

§ 13.

1. Członkiem honorowym może zostać osoba zasłużona w dziedzinie bibliotekarstwa, bibliografii lub informacji naukowej.
2. Godność członka honorowego Stowarzyszenia nadaje Krajowy Zjazd Delegatów na wniosek Zarządu Głównego.
3. Członek honorowy posiada uprawnienia członka zwyczajnego, a ponadto: zwolniony jest z obowiązku płacenia składek, bierze udział w okręgowych i krajowych zjazdach Stowarzyszenia na prawach delegata oraz posiada inne uprawnienia określone przez Zarząd Główny.

§ 14.

1. Członkiem wspierającym może być osoba prawna lub fizyczna zainteresowana działalnością Stowarzyszenia, która zadeklaruje stałe poparcie finansowe na rzecz Stowa-

tu działalności Stowarzyszenia pod względem merytorycznym i finansowo-gospodarczym.

2. Główna Komisja Rewizyjna ma prawo występowania do Zarządu Głównego z wnioskami wynikającymi z ustaleń kontroli i żądania wyjaśnień.
3. Członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej mogą brać udział w posiedzeniach Zarządu Głównego i Prezydium z głosem doradczym.
4. Główna Komisja Rewizyjna składa sprawozdania Krajowemu Zjazdowi Delegatów o stanie gospodarki, a także stawia wnioski o udzielenie absolutorium Zarządowi Głównemu za miniony okres jego kadencji.
5. Główna Komisja Rewizyjna ma prawo wystąpić do Zarządu Głównego z wnioskiem o zwołanie, w przypadkach szczególnej wagi, nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Delegatów.

D. Główny Sąd Koleżeński

§ 27.

1. Główny Sąd Koleżeński składa się z 5 członków, w tym — z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i sekretarza.
2. Orzeczenia Głównego Sądu Koleżeńskiego zapadają w składzie co najmniej 3 osób, w tym przewodniczącego lub jego zastępcy.

§ 28.

1. Główny Sąd Koleżeński powołany jest do rozstrzygania spraw w zakresie naruszania przez członków zasad statutowych i etycznych.
2. Główny Sąd Koleżeński jako druga instancja rozpatrują odwołania od orzeczeń Sądu Koleżeńskiego okręgu.
3. Główny Sąd Koleżeński jest właściwy do rozpatrywania spraw pomiędzy członkami Stowarzyszenia z różnych Okręgów.
4. Orzeczenia Głównego Sądu Koleżeńskiego jako drugiej instancji są ostateczne.

V. OKRĘG WOJEWÓDZKI

§ 29.

1. Okręg wojewódzki tworzony jest na podstawie uchwały Zarządu Głównego.

13) opiniowanie i zgłaszanie wniosków w sprawie odznaczeń i nagród państwowych oraz innych odznaczeń, nagród, stypendiów itp.,

14) podejmowanie uchwał o przystąpieniu do stowarzyszeń krajowych lub zagranicznych.

§ 23.

1. Prezydium Zarządu Głównego składa się z: przewodniczącego, 5 wiceprzewodniczących, sekretarza generalnego, zastępcy sekretarza generalnego, skarbnika, zastępcy skarbnika.
2. Prezydium kieruje działalnością Stowarzyszenia w okresie między posiedzeniami Zarządu — zgodnie z regulaminem jego działania uchwalonym przez Zarząd Główny.
3. Uchwały Prezydium podlegają zatwierdzeniu na najbliższym posiedzeniu Zarządu Głównego.

§ 24.

Do kompetencji Prezydium należą:

- 1) kierowanie bieżącą działalnością Stowarzyszenia,
- 2) wykonywanie uchwał Krajowego Zjazdu Delegatów i Zarządu Głównego,
- 3) reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz,
- 4) przygotowywanie preliminarzy budżetowych, planów działalności, sprawozdań i wniosków oraz wydawanie instrukcji i regulaminów wewnętrznych,
- 5) gospodarowanie funduszami i majątkiem Stowarzyszenia w granicach określonych budżetem,
- 6) zatwierdzanie budżetów i planów okręgów,
- 7) delegowanie przedstawicieli na krajowe i zagraniczne zjazdy, narady, konferencje itp.,
- 8) składanie sprawozdań z prac wykonanych w czasie między posiedzeniami Zarządu Głównego.

C. Główna Komisja Rewizyjna

§ 25.

Główna Komisja Rewizyjna składa się z 7 członków, w tym — z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i sekretarza.

§ 26.

1. Do zadań Głównej Komisji Rewizyjnej należy przeprowadzanie (przynajmniej raz w roku) kontroli całokształ-

rzyszenia i zostanie przyjęta na podstawie pisemnej deklaracji przez Zarząd Okręgu.

2. Członek wspierający — osoba prawna — działa w Stowarzyszeniu za pośrednictwem swego przedstawiciela.
3. Członek wspierający ma prawo brać udział w zebraniach — z głosem doradczym.
4. Członek wspierający korzysta ze wszystkich praw przysługujących członkom zwyczajnym z wyjątkiem biernego i czynnego prawa wyborczego.
5. Członkostwo wspierające ustaje w przypadkach określonych w § 12 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, a w stosunku do osób fizycznych także w pkt. 4.

IV. WŁADZE NACZELNE STOWARZYSZENIA

§ 15.

1. Władzami naczelnymi Stowarzyszenia są:
 - a) Krajowy Zjazd Delegatów
 - b) Zarząd Główny
 - c) Główna Komisja Rewizyjna
 - d) Główny Sąd Koleżeński.
2. Kadencja władz Stowarzyszenia trwa 3 lata.
3. Władze Stowarzyszenia mają prawo dokooptowywać nowych członków, w liczbie nie przekraczającej 1/5 składu wybranego przez Krajowy Zjazd Delegatów.
4. Uchwały władz Stowarzyszenia zapadają zwykłą większością głosów przy obecności przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego oraz co najmniej połowy uprawnionych do głosowania; w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego zebrania.

A. Krajowy Zjazd Delegatów

§ 16.

1. Krajowy Zjazd Delegatów jest najwyższą władzą Stowarzyszenia.
2. Krajowy Zjazd Delegatów może być zwyczajny lub nadzwyczajny.

§ 17.

Krajowy Zjazd Delegatów zwoływany jest przez Zarząd Główny, który zawiadamia delegatów o terminie Zjazdu

co najmniej na 30 dni przed jego zwołaniem oraz informuje o porządku obrad.

§ 18.

Do kompetencji Krajowego Zjazdu Delegatów należy:

- 1) wytyczanie kierunków działalności Stowarzyszenia,
- 2) rozpatrywanie i przyjmowanie sprawozdań z działalności Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównego Sądu Koleżeńskiego,
- 3) udzielanie — na wniosek Głównej Komisji Rewizyjnej — absolutorium ustępującemu Zarządowi Głównemu,
- 4) wybór Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej oraz Głównego Sądu Koleżeńskiego — z równoczesnym zobowiązaniem do ukonstytuowania się tych organów w ciągu miesiąca od daty wyboru,
- 5) podejmowanie uchwał w sprawie statutu i jego zmian oraz rozwiązania Stowarzyszenia,
- 6) nadawanie godności członka honorowego,
- 7) uchwalanie regulaminów działania Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównego Sądu Koleżeńskiego.

§ 19.

W Krajowym Zjeździe Delegatów udział biorą:

- 1) delegaci okręgów wybrani przez Zjazdy Okręgowe (w sposób określony przez Zarząd Główny) oraz członkowie honorowi — z głosem stanowiącym,
- 2) członkowie ustępujących władz oraz zaproszeni goście — z głosem doradczym.

§ 20.

1. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Delegatów może być zwołany z inicjatywy Zarządu Głównego — na wniosek Głównej Komisji Rewizyjnej lub na wniosek co najmniej 10 Zarządów Okręgów.
2. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Delegatów jest zwoływany przez Zarząd Główny w terminie 30 dni od daty zgłoszenia wniosku i obraduje nad sprawami dla których został zwołany.
3. W Nadzwyczajnym Krajowym Zjeździe Delegatów biorą udział delegaci wybrani na ostatni zwyczajny Krajowy Zjazd Delegatów oraz zaproszeni goście.

B. Zarząd Główny

§ 21.

1. Zarząd Główny składa się z:
 - 1) 17 członków wybranych przez Krajowy Zjazd Delegatów,
 - 2) przewodniczących Zarządów Okręgów — z tytułu pełnionych funkcji.
2. Członkowie Zarządu Głównego, wybrani przez Krajowy Zjazd Delegatów dokonują wyboru Prezydium Zarządu Głównego.
3. Posiedzenia Zarządu Głównego odbywają się w miarę potrzeby, lecz nie rzadziej niż dwa razy w roku.

§ 22.

Do kompetencji Zarządu Głównego należy:

- 1) wykonywanie uchwał Krajowego Zjazdu Delegatów,
- 2) ustalanie rocznych planów pracy Stowarzyszenia oraz czuwanie nad prawidłową ich realizacją,
- 3) sprawowanie pieczy nad majątkiem Stowarzyszenia, zatwierdzania budżetu i bilansu rocznego oraz sprawozdań z działalności Stowarzyszenia,
- 4) zwoływanie Krajowego Zjazdu Delegatów,
- 5) uchwalanie regulaminów działalności Prezydium Zarządu Głównego i innych organów Stowarzyszenia,
- 6) ustalanie wysokości składek członkowskich oraz zasad podziału środków uzyskanych z tego tytułu,
- 7) tworzenie i likwidacja sekcji, komisji, referatów i zespołów działających przy Zarządzie Głównym oraz powoływanie ich przewodniczących,
- 8) powoływanie i rozwiązywanie Okręgów,
- 9) kontrolowanie działalności Okręgów Stowarzyszenia,
- 10) zawieszanie zarządów okręgów, których działalność jest niezgodna ze statutem lub interesami Stowarzyszenia. W tym przypadku Zarząd Główny mianuje pełnomocnika upoważnionego do załatwiania spraw bieżących nie zastrzeżonych do decyzji władz okręgu,
- 11) przedkładanie Krajowemu Zjazdowi Delegatów wniosków w sprawie nadania godności członka honorowego Stowarzyszenia,
- 12) przyznawanie odznaki honorowej,

POCZĄTKI INFORMACJI BIBLIOTECZNEJ W POLSCE

Informacja biblioteczna istnieje tak dawno jak biblioteki. Od kiedy księgozbiór oddany został pod opiekę bibliotekarzowi, a prawo do korzystania z książek uzyskał nie będący ich właścicielem czytelnik, musiało mieć miejsce udzielanie informacji. Świadomość odrębności tej dziedziny pracy bibliotekarskiej przyszła znacznie później, po wykrystalizowaniu się zawodu i po uznaniu służebności biblioteki w stosunku do potrzeb czytelników.

W Polsce początków służby informacyjnej należy szukać w okresie Oświecenia. W związku z ogólnym rozwojem nauk i uprzystępnieniem bibliotek uczynom, niezbędną stała się informacja o zasobach bibliotek i szerzej — o istniejących książkach.

Już Biblioteka Załuskich (otwarta dla publiczności w 1747 r.), stanowiąca w swoim czasie ważny ośrodek życia naukowego, znana była z wszechstronnej działalności informacyjnej Józefa Andrzeja Załuskiego i Daniela Janockiego. Lelewel w dziele *Bibliograficznych ksiąg dwoje* pisał: »Biskup Załuski nie był próżny łowiec na wolumina. Obejmował on całość zbioru swojego, obejmował wielką pamięcią każdy szczegół i każdy szczegół rozumiał i objaśniał. Każda książka była przez niego konnotowana i dowodziła zagłębienie wszystkiego, każda znalezioną być mogła i dowodziła pewny porządek.«¹

Udzielając informacji Załuski opierał się na drukowanych katalogach wielkich bibliotek europejskich i na licznych katalogach księgarskich. Biblioteka Załuskich załatwiała kwerendy tak krajowe jak i zagraniczne ze wszystkich dziedzin wiedzy, na zamówienie czytelników sporządzano też w niej kopie dokumentów. Ślady działalności informacyjnej Załuskiego odnaleziono w jego korespondencji znajdującej się w Dziale Rękopisów Biblioteki Narodowej, niestety żaden z twórców Załuski nie pozostawił poglądów teoretycznych na ten temat.²

Pierwszy tekst zawierający charakterystykę służby informacyjnej w bibliotece zawdzięczamy Lelewelowi. Wyodrębnił on informację jako najważniejsze zadanie bibliotekarza, który »zasobny w naukowe skarby, dla każdego przystępny, różnymi językami chętnie rady udziela, o dziełach uwiadamia. Czyni to ustnie i na piśmie.«³ Lelewel przestrzegał przed zbyt wąskim rozumieniem zadań bibliotekarskich: »Ile zaś w takowych poszukiwaniach bibliotekarze szczególną mogą podać pomoc, tyle z ich strony, tym końcem podejmowane trudy i chętnie na to poświęcenie jest piękne. W tym najzacniejsza bibliotekarska otwiera się czynność. A wyleje się szczęśliwie ze swoją pomocą, jeśli nie jest więźniem precyzji tytułów, więźniem swoich cedułów i abecadłowych katalogów, kiedy owszem myśl jego obejmuje całość, i wydziały nauk i bibliotecznych zbiorów. Taki zdoła mylących się na drogę naprowadzić. Mylnie jest mu w zapytaniu wypisany tytuł, on się rozpytuje o co idzie i odgaduje potrzeby pytającego i dostarcza mu szukanego dzieła.«⁴

¹ Joachim Lelewel: *Bibliograficznych ksiąg dwoje*. Wilno 1826. T. 2 s. 116.

² Maria Manteufflowa: *Służba informacyjno-bibliograficzna*. W: *Bibliotekarstwo naukowe z uwzględnieniem dokumentacji naukowo-technicznej*. Warszawa 1956 s. 347—400.

³ Joachim Lelewel: *op. cit.* T. 2 s. 246—247.

⁴ *Tamże* s. 310. Używając dzisiejszej terminologii można by powiedzieć, że Lelewel różnił informacje relewantne — zgodne z zapytaniem i pertynentne — zgodne z rzeczywistymi potrzebami pytającego.

Dla Lelewela celem działalności bibliograficznej (którą cenił bardzo wysoko) było też udzielanie informacji.⁵ Wyprzedził on pod tym względem znacznie swoich współczesnych, bowiem w tym okresie główne zadanie bibliotekarstwa upatrywano w opracowywaniu księgozbiorów; udostępnianie ich i obsługa czytelników pozostawały na marginesie zainteresowań bibliotekarzy. Opracowywali oni kwerendy, jak np. Karol Szajnocha w czasie swej pracy w Bibliotece Zakładu im. Ossolińskich w latach 1853—1858,⁶ utożsamiając je jednak z działalnością bibliograficzną, nie zaś biblioteczną.

Zagadnienie służby informacyjno-bibliograficznej, której adresatem byłby czytelnik, zrodziło się w drugiej połowie XIX wieku. Można by tu wyróżnić dwa nurty działalności: jeden — to informacja naukowa, drugi zaś — o charakterze poradniczym i popularyzatorskim, mający na celu podtrzymanie tradycji kulturalnej w okresie zaborów, forma służby narodowi.

Z myślą o czytelnikach pracował Karol Estreicher. Prof. Baumgart pisze o nim: »Przystąpił do pracy pełen przychylności dla korzystających z biblioteki. [...] Poczesne miejsce w pracy Estreichera zajmowała informacja naukowa i bibliograficzna. Trzeba powiedzieć, że pod tym względem uczynił on kolosalny krok naprzód.«⁷

Można było przypuszczać, że Estreicher pozostawi przekazy na temat bibliograficznej służby informacyjnej, niestety jednak ani teksty jego wykładów w Szkole Głównej Warszawskiej (Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich rkp 12124-12127/III), ani *Przemówienie o bibliografii*⁸, ani wstęp do *Bibliografii Polskiej* nie zawierają wzmianek o informacyjnej roli bibliografii i bibliotek.

Administracyjne wyodrębnienie działalności informacyjnej w bibliotekach polskich nastąpiło po pierwszej wojnie światowej.

W 1920 r. powstał Oddział Bibliograficzny w Centralnej Bibliotece Wojskowej, w 1929 r. Dział Informacyjny Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy oraz Poradnia Biblioteczna Związku Bibliotekarzy Polskich w Warszawie, w 1935 r. Biuro Bibliograficzne Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego.

Drugi Zjazd Bibliotekarzy Polskich w Poznaniu w 1929 r. wezwał dyrekcje bibliotek uniwersyteckich do organizowania „biur wywiadowczych”, które pomagałyby studiującym wyszukiwać potrzebne im materiały.

Działalność informacyjna Poradni Bibliotecznej Związku Bibliotekarzy Polskich oraz placówek terenowych Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy miały odmienny charakter: celem ich była popularyzacja książki i rozwój czytelnictwa.

Mira Wilczyńska, organizatorska i długoletnia kierowniczka Działu Informacyjnego w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy, opublikowała⁹ program działalności swej placówki i następującą systematykę jej pracy:

⁵ Na stronie 246 czytamy: »Być bibliografem, ma być rzeczą najpiękniejszą i najpoważniejszą. Cóż bowiem człowiekowi więcej satysfakcji przynieść może, nad oswojenie się ze wszystkimi pracami ludzkimi; co miłszego [...]«.

⁶ Ludwik Finkiel: Karol Szajnocha bibliotekarzem. *Przegląd Biblioteczny* R. 1928 s. 97—141.

⁷ Jan Baumgart: Karol Estreicher jako bibliotekarz. W: *Księga pamiątkowa ku czci Karola Estreichera. Studia i rozprawy*. Kraków 1964 s. 133—197.

⁸ Karol Estreicher: O bibliografii. Przemówienie w Szkole Głównej w Warszawie miane w dn. 22 marca 1965 [...] *Przegląd Biblioteczny* R. 1908 s. 203-228.

⁹ Mira Wilczyńska: *Dział Informacyjny Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy*. Warszawa 1930. Wydawnictwa Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy nr 42, 16 s.

Mira Wilczyńska: Dział informacyjny w bibliotece. Kurs Bibliotekarski. *Biuletyn Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy* 1931/1932 R. 3 nr 12 s. 121—123.

Rodzaje informacji:

- administracyjno-biblioteczne
- rzeczowe
- bibliograficzne: ogólne
zestawienia

Metodyka pracy informacyjnej:

- poznanie czytelnika (zawód, poziom, wiek)
- ustalenie rodzaju, zakresu i poziomu informacji
- przegląd i wybór źródeł informacyjnych
- wystosowanie odpowiedzi dokładnej, zwięzłej, sprawdzonej, o właściwym zakresie i z podaniem źródeł.

Technika pracy:

- informacja indywidualna: ustna (osobista lub telefoniczna)
pismna (zestawienie, formularz, zeszyt pytań)
fotograficzna
- informacja masowa: wystawy
zebrania
lekcje

Personel:

- Wykształcenie: ogólne
fachowe bibliotekarskie
specjalne
znajomość źródeł informacyjnych
- cechy osobiste: pamięć
szybka orientacja
wnikliwość
uprzejmość.

Mira Wilczyńska zajmowała się również dydaktyką: wykladała przedmiot „Praca informacyjna” w Prywatnej Jednorocznej Koedukacyjnej Szkole Bibliotekarskiej Zarządu Miejskiego w m.st. Warszawie.

W 1934 r. poczyniono pierwsze kroki mające na celu rozwinięcie międzybibliotecznej współpracy w zakresie służby informacyjnej: z inicjatywy Biblioteki Publicznej odbyło się zebranie przedstawicieli warszawskich ośrodków informacyjnych, w którym wzięli udział reprezentanci Biblioteki Narodowej, Biblioteki Publicznej, Centralnej Biblioteki Wojskowej, Informacji Prasowej Polskiej, Instytutu Oświaty Dorosłych, Stowarzyszenia Techników Polskich i Związku Bibliotekarzy Polskich.

Z instytucji tych największymi osiągnięciami mogło się poszczycić Stowarzyszenie Techników Polskich. Z inicjatywy Stanisława Rodowicza Sekcja Bibliograficzna Komitetu Bibliotecznego STP (będąca członkiem narodowym Międzynarodowej Federacji Dokumentacji w Brukseli) powołała Biuro Informacji Bibliografii Technicznej. Biuro to gromadziło, opracowywało i rozprowadzało w drodze abonamentów bibliograficzne opisy nowości ze wszystkich dziedzin techniki. Kartoteka opisów ułożona była według zasad UKD, której propagatorem na terenie Polski był Rodowicz. Po siedmioletniej działalności kartoteka Biura liczyła 250 tysięcy opisów. W *Bibliotekarzu* z 1939 r. (nr 3/4 s. 53) zamieszczona jest obszerna informacja o działalności tej placówki oraz warunki finansowe korzystania z jej usług.

Na Czwartym Zjeździe Bibliotekarzy Polskich w Warszawie w 1936 r. Adam Łysakowski wygłosił referat pt. *Organizacja oddziałów informacyjno-biblio-*

graficznych, opracowany na podstawie ankiety rozpisanej pomiędzy biblioteki polskie. W referacie tym do działalności informacyjnej bibliotek autor włączył informację wstępną w postaci tablic informacyjnych i przewodników po bibliotekach oraz publikowanie wykazów nabytków.

Główne zadanie służby informacyjnej Łysakowski widział w wydawaniu katalogów centralnych oraz w opracowywaniu przez informatoria biblioteczne kartotek tematycznych. Zakres udzielanych informacji Łysakowski rozszerzył o jedną formę w stosunku do postulowanych przez Wilczyńską, a mianowicie o informację redakcyjne, tj. streszczenia lub przekłady.¹⁰

W 1936 r. ukazało się pierwsze wydanie *Zycia książki* Jana Muszkowskiego,¹¹ zawierające obszerny rozdział na temat służby informacyjnej. Poza krótkim wstępem historycznym jest on w całości poświęcony źródłom bibliograficznym i wbrew tytułowi nie zawiera wskazówek metodycznych dotyczących samej informacji.

Przeglądając przedwojenne źródła bibliograficzne spotkać można opisy wielu pozycji, których tytuły sugerują, że dotyczą one informacyjnej służby bibliotecznej; w większości są to jednak sprawozdania Działu Informacyjnego Biblioteki Publicznej dotyczące stanu księgozbioru lub drobne zawiadomienia o kursach bibliotekarskich. Ponadto pod hasłem „Informacja” występują wszelkiego rodzaju informatory, w rodzaju *Zbiorów polskich* E. Chwalewika. Pośród tych materiałów tylko publikacje Miry Wilczyńskiej i referat Adama Łysakowskiego są obszerniejszymi pracami poświęconymi bibliotecznej służbie informacyjnej.

Niestety liczni bibliotekarze polscy działający na polu informacji byli wyłącznie praktykami i nie przekazali swych doświadczeń następcom; po 1945 r., gdy tworzyły się nowe służby informacyjne, od początku należało wypracowywać metody ich działania.

JÓZEF PODGÓRECNZY

Bydgoszcz

BIBLIOTEKI I SAMORZĄD MIESZKAŃCÓW

Zakończyła się kampania wyborcza do organów samorządu mieszkańców w miastach. Okres ten był okazją do podsumowania dotychczasowych doświadczeń samorządów, działających od połowy 1973 r. w nowej udoskonalonej koncepcji, zawartej w uchwale Biura Politycznego KC PZPR i uchwale Rady Państwa.

Oba te dokumenty kładą nacisk na rozwój obywatelskiej samorządności, będącej formą bezpośredniego udziału w zarządzaniu państwem. Samorząd mieszkańców w krótkim czasie zyskał trwałe miejsce w systemie zarządzania naszego państwa, jako podstawowe ogniwo demokracji socjalistycznej. W tym okresie wykrystalizowały się główne kierunki jego działania. Dziś samorząd mieszkańców stał się już głównym organizatorem życia społecznego mieszkańców i skupia inicjatywy wszystkich organizacji i instytucji działających na osiedlach mieszkaniowych i odległych przedmieściach wielkomiejskich. Głównym zadaniem Komitetu Osiedlowego Sa-

¹⁰ Adam Łysakowski: *Organizacja oddziałów informacyjno-bibliograficznych*. W: *IV Zjazd Bibliotekarzy Polskich w Warszawie. Referaty*. Warszawa 1936 s. 51—67.

¹¹ Jan Muszkowski: *Zycie książki*. Warszawa 1936. S. 307—338: Służba informacyjna.

morządu Mieszkańców jest włączanie do współpracy wszystkich organizacji społecznych i koordynacja ich działalności.

Samorządy mieszkańców zdobyły już doświadczenie w działalności swych komisji i komitetów obwodowych, domowych, m.in. w organizowaniu czynów społecznych dla upiększania swych osiedli i zapewnienia wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz życia ludzi starszych (np. kluby seniorów).

W ubiegłych latach kierownicy różnych resortów m.in. również minister oświaty i minister kultury wydali podległym sobie jednostkom zarządzenia dotyczące współdziałania z samorządem mieszkańców. Samorządy mają możliwość wypowiadania się w takich sprawach jak: planowanie zagospodarowania osiedla, rozwoju sieci usługowej (a więc również lokalizacji placówek bibliotecznych) i innych.

Do współpracy z komitetami osiedlowymi włączyły się takie organizacje społeczne jak: koła terenowe Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, Związku Harcerstwa Polskiego, Ligi Kobiet, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Towarzystwa Miłośników Miasta oraz komitety rodzicielskie szkół i spółdzielnie mieszkaniowe. Na tej współpracy zyskały nie tylko osiedla (np. w czynach społecznych podniesiono wyraźnie ich estetyczny wygląd, zorganizowano różne imprezy rozrywkowe i in.), ale same organizacje również, gdyż silniej związały się ze swoim środowiskiem przez komitety obwodowe i domowe.

Wśród organizacji już współdziałających z OKSM dotychczas na ogół brak było Kół Przyjaciół Bibliotek, które zasadniczo działają przy filiach Biblioteki Miejskiej, a mogłyby one swoją ofiarną działalność jeszcze bardziej rozwinąć na rzecz filii bibliotecznych i upowszechnienia czytelnictwa szczególnie na odległych przedmieściach przy pomocy samorządu. Jest rzeczą znaną, że na odległych przedmieściach (ale także często jeszcze i nowo powstających osiedlach wielkomiejskich) sprawa lokalizacji prawidłowej placówek bibliotecznych nie jest jeszcze załatwiona i pozostaje wciąż sprawą otwartą. Myślę, że ta współpraca niewątpliwie przyniosłaby dobre rezultaty.

I jeszcze jest jedna sprawa. Rok 1976 został ogłoszony Rokiem Bibliotek i Czytelnictwa. Otóż jest to okazja i szansa, by ten Rok wykorzystać w celu określonym przez Ministra Kultury i Sztuki. Z przykrością trzeba stwierdzić, że problemy i trudności, z jakimi borykają się bibliotekarze, nie są społeczeństwu znane. Nawet nie wszyscy czytelnicy nasi są zapoznani z pracą bibliotekarzy. Bibliotekarze podczas swej pracy realizują różne zadania, ale nie propagują spraw i potrzeb bibliotek i swojej pracy.

Wiele bibliotek zdążyło z okazji Roku zorganizować sporo sesji naukowych i popularnonaukowych, w których wzięli udział sami bibliotekarze, trochę inteligencji, przyjaciół bibliotek, którzy często stykają się ze sprawami bibliotek. Natomiast nie słyszałem, w tego rodzaju spotkania były organizowane właśnie w periferyjnych dzielnicach miasta, w zakładach pracy. To znaczy tam, gdzie to bliższe powiązanie bibliotek ze środowiskiem jest najbardziej potrzebne. Nie łudźmy się, że bez nas ktoś będzie organizował agitację na rzecz bibliotek i czytelnictwa. Mamy przecież do pomocy nasz ofiarny aktyw, zrzeszony w Kołach Przyjaciół Bibliotek. Właśnie w samorządzie mieszkańców może on w tych sprawach wiele pomóc. Rok Bibliotek i Czytelnictwa należy wykorzystać w działalności długofalowej, co roku organizować spotkania mieszkańców na temat spraw bibliotek, dni otwartych drzwi w bibliotece itp. Może to dać znacznie większe rezultaty niż niejedno oficjalne spotkanie w śródmieściu.

Decyzją Ministra Kultury i Sztuki rok 1976 ustalony został w pracy wszystkich ogniw życia kulturalnego Rokiem Bibliotek i Czytelnictwa, w tym roku bowiem przypada trzydziesta rocznica ogłoszenia dekretu (z dnia 17 kwietnia 1946 r.) o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi — dekretu, który zapoczątkował stworzenie powszechnej i ogólnie dostępnej państwowej sieci bibliotek.

Rząd Polski w 1946 r. uważał wydanie tego Dekretu za bardzo ważne wydarzenie w dziejach naszej kultury. Świadczy o tym forma wydania dekretu — podpisy pod nim Prezydenta Krajowej Rady Narodowej — Bolesława Bieruta, Prezesa Rady Ministrów — Edwarda Osóbki-Morawskiego i aż pięciu ministrów. Trzy podpisy spośród siedmiu — Bolesława Bieruta, Edwarda Osóbki-Morawskiego i Władysława Kowalskiego — należały do uczestników pierwszego posiedzenia Krajowej Rady Narodowej w noc sylwestrową z 31 XII 1943 r. na 1 I 1944 r.

Dekret ten przeprowadziła i wcieliła w życie Halina Kuczkowska — pierwsza w Polsce kobieta na stanowisku wiceministra oświaty — również uczestniczka pierwszego posiedzenia KRN.

Halina z Frydrychiewiczów Kuczkowska ur. 6 XI 1901 r. w Warszawie, córka zamożnych rodziców, absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, pracownik naukowy Instytutu im. Nenckiego, do wybuchu II wojny światowej nauczycielka i wykładowca biologii w szkołach dla dorosłych i na Uniwersytecie Powszechnym nr 5 na Pradze. Jednocześnie Kuczkowska działała w spółdzielczości.

Podczas wojny brała udział w ruchu oporu — bardzo czynny udział w RPPS, współpracowała z Armią Ludową.

Kierowała Spółdzielnią Spożyców „Wyzwolenie” na Pradze — ul. Stalowa i ul. Stanisławska. W Zarządzie tej Spółdzielni był i pracował jako kierownik E. Osóbka-Morawski, a w 1943 r. — B. Bierut — tow. Tomasz zatrudniony jako księgowy. W tej Spółdzielni była zatrudniona również moja córka jako pomoc biurowa. Byłem członkiem tej spółdzielni i zachodziłem tam często — zakupy, kontakty z RPPS — głównie tam właśnie.

Po wyzwoleniu Warszawy — początek 1945 r. — H. Kuczkowska jest posłem do KRN, otrzymuje Krzyż Grunwaldu.

Początek kwietnia 1945 r., Prezydent KRN, B. Bierut i Premier E. Osóbka-Morawski proponują H. Kuczkowskiej stanowisko szefa kancelarii Prezydenta KRN lub stanowisko wiceministra oświaty, a mnie, za pośrednictwem H. Kuczkowskiej — stanowisko dyrektora departamentu w Ministerstwie Oświaty.

H. Kuczkowska w rozmowie ze mną powiedziała: »Ja się boję, jeśli Pan zgodzi się pomagać mi, wezmę pracę w Ministerstwie Oświaty, przeprowadzimy wymarzoną przez Pana ustawę o bibliotekach«.

Skąd moje marzenia o ustawie bibliotecznej?

O bibliotekach wiele się dowiedziałem i nauczyłem w latach 1914—1920 od Ignacego Radlińskiego — profesora Wolnej Wszechnicy Polskiej, mojego nauczyciela, wychowawcy i opiekuna, autora książki: *Król Assur-bani-pal i jego biblioteka*, Warszawa 1877; od Stefana Dembego (1862—1939) — bibliotekarza i bibliofila, inicjatora i realizatora idei biblioteki narodowej w Polsce — ucznia i przyjaciela I. Radlińskiego i częstego gościa. (Zob. J. Zurawicka: *Twórczość naukowa Ignacego Radlińskiego (1843—1920)*, Wrocław-Warszawa 1975).

Podczas I wojny światowej (1915—1917) pracowałem jako bibliotekarz w Czytelniach Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności. Moi przełożeni i nauczyciele: Maria Gorzechowska, Helena Switalska, Wanda Dąbrowska, no i... Stanisław Michalski — minister oświaty Polski wtedy, gdy Polski nie było, jeden z najbardziej światlych i zasłużonych ludzi dla nauki, oświaty i kultury polskiej.

W roku 1919/20 ukończyłem Roczny Kurs Bibliotekarski — świadectwo. W wykładach swoich Faustyn Czerwijowski i W. Dąbrowska omawiają konieczność przeprowadzenia ustawy bibliotecznej analogicznie do ustawy o powszechnym nauczaniu w zakresie szkoły podstawowej. W latach 1919—1923 byłem referentem bibliotek powszechnych w Wydziale Oświaty Pozaszkolnej w Min. WRiOP. Naczelnikiem Wydziału był wówczas Aleksander Janowski, jego zastępcą Eustachy Nowicki. Ci wybitni oświatowcy próbowali przeprowadzić ustawę o bibliotekach. Nie udało się — nie było pieniędzy.

W 1923 r. przysły cięcia budżetowe, redukcje, prawie likwidacja prac oświaty pozaszkolnej; nie mogło więc być mowy o ustawie bibliotecznej.

W latach trzydziestych ukończyłem Studium Pracy Społeczno-Oświatowej na Wolnej Wszechnicy Polskiej — kurs magisterski. Miałem już z sobą studia historyczne, na Studium zajmowałem się andragogiką, oświatą pozaszkolną, prawem administracyjno-oświatowym itp. Tu znów wybitni oświatowcy i profesorowie, a zwłaszcza znana i wielce zasłużona Helena Radlińska. Znowu ustawa biblioteczna.

Mnie przekazywali ideę ustawy bibliotecznej moi nauczyciele, ja przekazywałem ją dalej.

W kwietniu 1945 r. H. Kuczkowska otrzymała nominację na stanowisko wiceministra w Ministerstwie Oświaty; ja z dniem 1 maja na stanowisko dyrektora departamentu.

Zorganizowałem Departament Oświaty i Kultury Dorosłych (OiKD), w skład którego wchodziło 5 wydziałów, między innymi dział Bibliotek.

Już w połowie maja rozmawiałem z naczelnikiem Józefem Janiczkiem i poleciłem mu zajęcie się przygotowaniem projektu ustawy o bibliotekach.

W dniach 18—22 VI 1945 r. odbył się, zorganizowany przez Ministerstwo Oświaty, Ogólnopolski Zjazd Oświatowy w Łodzi. Na Zjeździe tym przewodniczył minister dr Stanisław Skrzyszewski, Komisji Oświaty i Kultury Dorosłych — wiceminister H. Kuczkowska. Dyrektor Departamentu Oświaty i Kultury Dorosłych wygłosił referat „Wytyczne ogólne oświaty dorosłych i upowszechnienia kultury w dobie obecnej”. (Zob. księgę wydana przez Min. Oświaty: Ogólnopolski Zjazd Oświatowy w Łodzi. Warszawa 1945, s. 232—244).

W prasie, między innymi „Głos Ludu” z dnia 26 VI 1945 r., s. 4 czytamy: „Sprawę oświaty dla dorosłych przedstawił w swoim referacie dyr. dep. A. Przedpełski stwierdzając, że szkoła systematyczna obejmuje i organizuje wiedzę człowieka tylko w części jego życia. Poza szkołą pozostaje cała dziedzina pracy nad oświatą dla człowieka dorosłego, w ciągu jego życia, po opuszczeniu murów szkolnych. Jest to drugi tor pracy, do którego, jak dotąd, nie przywiązywano u nas należytej wagi. Najpilniejszym zadaniem oświaty dla dorosłych powinno być w Polsce: zlikwidowanie analfabetyzmu, likwidacja zaległości szkoły okupacyjnej z zakresu języka polskiego, historii i geografii, utworzenie kursów repolonizacyjnych dla obywateli polskich z ziem zachodnich — którzy uczęszczali tylko do szkół niemieckich. Dorosłym trzeba udostępnić kształcenie się w zakresie szkoły początkowej i średniej, jak również na poziomie licealnym. Odpowiednią rolę powinny przy tym odegrać uniwersytety ludowe i sieć politechnik powszechnych. W dalszym ciągu swego referatu dyr. Przedpełski podkreślił, że Ministerstwo Oświaty, uznając książkę za główne narzędzie pracy nad podniesieniem oświaty, będzie dążyło do pokrycia kraju racjonalną siecią bibliotek i czytelni różnego rodzaju i poziomu. Zostanie wydana

odpowiednia ustawa o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi, gwarantująca zaspokojenie potrzeb czytelnictwa».

Okres czerwiec-lipiec 1945 r., Min. Oświaty znajdowało się w trakcie organizacji i reorganizacji. Wydział Bibliotek został wydzielony z Dep. OiKD, stał się samodzielnym wydziałem, zależnym bezpośrednio od wiceminister H. Kuczkowskiej. W Departamencie OiKD było 5 wydziałów, między innymi Wydział Czytelnictwa i Samokształcenia. Sprawami bibliotek, a więc zasadniczo i projektem ustawy o bibliotekach zajmowała się odtąd wiceminister H. Kuczkowska i Wydział Bibliotek.

Ministrem Oświaty był wówczas dr Stefan Skrzeszewski (PPR), po Zjeździe Oświatowym — Czesław Wycech (PSL), wiceministrami Władysław Bieńkowski (PZPR) i Halina Kuczkowska (PPS), której podlegały: Departament OiKD, Wydział Bibliotek (później Naczelna Dyrekcja Bibliotek), Departament Opieki nad Dzieckiem.

W Wydziale Bibliotek znalazła H. Kuczkowska współpracowników na wysokim poziomie, fachowców — bibliotekarzy, oświatowców, ludzi o dużej wiedzy i kulturze umysłowej: naczelnika J. Janiczka i dra Józefa Grycza.

Mocnym zapleczem dla bibliotecznych planów było Koło PPS (w Min. Oświaty). Na około 400 pracowników 100 było członkami PPS. Przewodniczącym na samym początku był dr A. Białecki, od lipca 1945 r. — A. Przedpełski. Koło PPR liczyło od 30 do 40 członków. W Ministrze Oświaty — Czesławie Wycechu znaleźliśmy duże poparcie rozumnego, światłego zwierzchnika, doceniającego w pełni działalność H. Kuczkowskiej.

Wydział Bibliotek przygotował projekt Dekretu o bibliotekach, uzyskał aprobatę przełożonego — Wicemin. H. Kuczkowskiej. Ta uzyskała zgodę-aprobatę innych departamentów w Ministerstwie Oświaty (taka była procedura), a przede wszystkim najbardziej zainteresowanego Departamentu OiKD (Wydział Czytelnictwa i Samokształcenia). Na gotowym projekcie aprobatą i podpis Ministra Oświaty Czesława Wycecha.

Dotąd wszystko szło gładko i dobrze. Drogę jednak zagradzała najtrudniejsza zapora, zdaje się nie do pokonania. Trzeba uzyskać zgodę, podpis Ministra Skarbu. Nie miała pieniędzy Polska międzywojenna, nie ma ich i Polska w 1945 r. Tym bardziej nie ma, naprawdę nie ma.

Pokonanie tej przeszkody to największe dzieło i zasługa H. Kuczkowskiej. To tylko ona mogła zrobić, tylko ona miała warunki i siłę po temu.

Wykazała niezmierną energię i zaangażowanie, wykorzystata wszelkie atuty.

Jedzie do swego bliskiego, wieloletniego towarzysza walki i pracy, do Premiera E. Osóbki-Morawskiego. Uzyskała całkowite zrozumienie i poparcie. Premier zaangażował cały swój autorytet i możliwości. Należy mu się wdzięczność od nas wszystkich za jego piękną i mocną postawę i za... decyzję.

Jedzie do Prezydenta B. Bieruta, również towarzysza walki i pracy. Prezydent zajął podobne stanowisko jak Premier.

Jedzie do trzeciego uczestnika I posiedzenia KRN w noc sylwestrową, W. Kowalskiego. O rezultacie rozmowy zbytecznie pisać — wiadomo, że mógł być tylko pozytywny.

Jeszcze jedna wizyta u Ministra Skarbu — K. Dąbrowskiego (PPS). Minister Dekret o bibliotekach podpisuje. Największa przeszkoda pokonana.

Projekt Dekretu o bibliotekach został przesłany do Komisji Kultury i Sztuki KRN. Tu trudności nie było. Projekt został przesłany Prezydentowi do podpisu.

W Dzienniku Ustaw RP z dnia 18 VI 1946 r. (nr 26, poz. 163) został ogłoszony Dekret z dnia 17 kwietnia 1946 r. o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi. Pod nim 7 podpisów: Prezydenta KRN — B. Bieruta, Prezesa Rady Ministrów — E. Osóbki-Morawskiego oraz pięciu ministrów.

Dekret ten wiceminister H. Kuczkowska wprowadziła w życie.

Trzeba tu podkreślić, że wielu spośród nas, oświatowców i bibliotekarzy, chciało i dążyło do przeprowadzenia ustawy bibliotecznej, wiedzieliśmy nawet, jaka ona ma być, ale nie mieliśmy mocy na jej wprowadzenie — wielu było powołanych, ale jeden tylko wybrany, wielu i mniejszych i większych współtwórców, ale jeden tylko twórca właściwy. H. Kuczkowska przysłała do Ministerstwa Oświaty z myślą zrealizowania idei ustawy o bibliotekach i ją zrealizowała. Wolno więc powiedzieć — twórcą Dekretu o bibliotekach była Podsekretarz Stanu Halina Kuczkowska.

Te wielkie i ważne prace przeprowadziła pani Podsekretarz Stanu w ciągu dwóch zaledwie lat 1945—1947. Oprócz działalności na polu bibliotekarstwa zorganizowała na szeroką skalę w Polsce powojennej opiekę nad dziećmi i młodzieżą. Wiele, bardzo wiele zrobiła dla oświaty dorosłych, choćby przez to, że mogła i potrafiła zdobyć środki materialne na jej rozwój — niektórzy oświatowcy nazywają ten okres „Złotym wiekiem oświaty dorosłych”.

H. Kuczkowska wniosła wielki wkład w rozwój oświaty i kultury naszego narodu. Na początku 1947 r. odbyły się wybory do Sejmu. Nastąpiły zmiany w rządzie. H. Kuczkowska odeszła z Ministerstwa Oświaty.

W „Robotniku” z dnia 17 XI 1948 r. została ogłoszona obszerna Rezolucja Krajowej Rady Aktywu Oświatowego PPS. Między innymi czytamy w niej:

»Dotychczasowa nasza polityka oświatowo-kulturalna wyrażała się często w liberalnym i pojednawczym stosunku wobec elementów obcych lub wrogich klasie robotniczej, w uleganiu ich ideologicznemu naciskowi, w pozostawianiu im wolnej ręki w pracy oświatowo-wychowawczej. Temu pojednawstwu i oportunistowemu w sprawach oświaty hołdowała poważna część działaczy oświatowych PPS wraz z ówczesnym kierownictwem Wydziału Oświaty i Kultury CKW PPS z Wacławem Tułodzieckim na czele; działacze tego typu, co tow. tow. Raabe Henryk, Pol Stefan, Kuczkowska Halina, Przedpełski Andrzej stawali się nosicielami i popularyzatorami błędnych i prawicowych koncepcji w sprawach oświaty i wychowania.»

15 I 1975 r. ukazał się w „Życiu Warszawy” następujący nekrolog:

»Zawiadamiamy, że w dniu 7 stycznia 1975 roku zmarła

Halina Kuczkowska

Ewa, Ania, Maciej, Janusz»

Dobrze zastąpiła się Narodowi Polskiemu. Cześć Jej pamięci!

Andrzej Przedpełski

PRZEGLĄD piśmiennictwa

SPRAWY BIBLIOTEK I CZYTELNICTWA W PRASIE

Uznanie dla bibliotekarzy od kierownictwa ruchu związkowego. Zadania bibliotek publicznych wobec przeobrażeń gospodarczych, społecznych i kulturalnych kraju. Stan i perspektywy rozwoju bibliotek wojskowych. Ocena działalności bibliotek akademii medycznych. Problemy biblioterapii. Biblioteka Narodowa — jej dorobek, zadania oraz perspektywy przeprowadzki.

W dalszym ciągu wiodącym tematem publicystyki kulturalnej poruszającej problematykę książki i czytelnictwa pozostaje Rok Bibliotek i Czytelnictwa. Jego obchody stały się okazją

do szerszego spojrzenia na stan i perspektywy bibliotek różnych sieci.

Stanisław Lewandowski — Sekretarz CRZZ w artykule „Rok Bibliotek i Czytelnictwa” (Kultura i Zy-

cie nr 5) podkreśla rolę i znaczenie książek i bibliotek w rozwijaniu życia kulturalnego środowisk robotniczych. W ogólnym dorobku naszego bibliotekarstwa mają znaczny udział biblioteki związkowe — usytuowane w zakładach pracy, najbliższej załóg robotniczych i członków ich rodzin.

Sekretarz CRZZ stwierdza, że ważnym osiągnięciem polskiego bibliotekarstwa jest utworzenie ogólnokrajowej sieci bibliotek, w skład której wchodzi także biblioteki związkowe.

W artykule Stanisława Lewandowskiego zawarte są słowa podziękowania i uznania dla wszystkich pracowników bibliotek od kierownictwa polskiego ruchu związkowego. Podkreślona tu została bardzo ważna funkcja biblioteki w rozwijaniu czytelnictwa wśród załóg robotniczych, a tym samym w kształtowaniu umiejętności działania człowieka i rozwijaniu jego wrażliwości i socjalistycznej postawy. Sekretarz S. Lewandowski stwierdza, że rozpoczęcie realizacji programu rozwoju bibliotekarstwa polskiego i aktywizacja działalności sieci bibliotecznej, jaką przyniesie Rok Bibliotek i Czytelnictwa, jest dla 12-milionowej rzeszy związkowców szczególnie ważne obecnie, kiedy CRZZ przy współudziale FSZMP i MKiS ogłosiła i realizuje program pod nazwą Przegląd Aktywności Kulturalnej Ludzi Pracy „Człowiek-Praca-Twórczość”.

W tym samym numerze *Kultury i Życia* zamieszczony został artykuł Jadwigi Kołodziejskiej „Nowy kształt biblioteki publicznej”, w którym znajdujemy nawiązanie do uchwalonego przed 30 laty Dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi. Autorka artykułu wyraża zadowolenie, że rocznica tego ważnego dokumentu stała się podstawą do ogłoszenia bieżącego roku Rokiem Bibliotek i Czytelnictwa. O wadze i znaczeniu dekretu świadczy m.in. fakt, że sformułowane w nim zasady organizacyjne bibliotekarstwa zostały podtrzy-

mane i rozwinięte w ustawie o bibliotekach, która zajmuje ważne miejsce w dorobku światowej legislacji bibliotecznej.

Stan i potrzeby bibliotekarstwa polskiego przed 30 laty odbiegają od zadań stojących przed ogólnokrajową siecią biblioteczną obecnie. Złożyły się na to doniosłe zmiany w życiu całego społeczeństwa. Nastąpiły olbrzymie przemiany kulturowe związane z uprzemysławianiem kraju, rozwinęło się szkolnictwo na różnych poziomach, co wpłynęło i w dalszym ciągu wpływa na podniesienie się ogólnego poziomu wykształcenia całego społeczeństwa. Na tym tle J. Kołodziejska omawia zadania bibliotek publicznych wskazując na potrzebę ich modernizacji. Autorka postuluje m.in., aby stworzyć takie układy i rozwiązania organizacyjne, w których biblioteka publiczna mogłaby pośredniczyć w przepływie informacji i dostarczaniu materiałów bibliotecznych różnych typów. Za tym musi iść dalsze usprawnienie bibliotek publicznych w zakresie obsługi czytelników. J. Kołodziejska omawia również niektóre kwestie organizacyjne bibliotekarstwa publicznego na tle zmieniającej się struktury osadniczej (np. w środowiskach agro-miejskich), a także w związku z koniecznością bardziej racjonalnego dostosowywania bibliotek do dwustopniowego podziału administracyjnego.

Rok Bibliotek i Czytelnictwa przyczynił się również do wzbogacenia programu działania bibliotek wojskowych. O najważniejszych problemach czytelnictwa w wojsku informuje zastępca szefa GZP WP — gen. bryg. Albin Żyto w rozmowie pt. „Książka najważniejszą formą uczestnictwa w kulturze”, przeprowadzonej przez red. Ryszarda Pietrzaka (*Żołnierz Wolności* nr 127). Gen. A. Żyto na wstępie przypomniał dzieje tworzenia się żołnierskich biblioteczek w okresie walk ludowego Wojska Polskiego z niemieckim okupantem. Informując o

powojennej odbudowie bibliotekarstwa wojskowego — reaktywowaniu działalności Centralnej Biblioteki Wojskowej, powoływaniu bibliotek w jednostkach, szkołach i wojskowych ośrodkach szkoleniowych — gen. A. Żyto podkreślił znaczenie wydanego przed 30 laty dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi. Obecnie zbiory wszystkich bibliotek wojskowych — naukowych, fachowych i oświatowych liczą ponad 10 milionów woluminów, a samych bibliotek oświatowych działa w wojsku kilkaset dysponując księgozbiorami sięgającymi 4,7 mln woluminów.

W wojsku notuje się wysoki wskaźnik czytelnictwa (średnio na jednego czytelnika przypada rocznie 19 przeczytanych książek). Jedną z najważniejszych form upowszechniania książki w wojsku jest czytelnictwo ukierunkowane. Wśród różnych metod doboru lektur ważne miejsce zajmują ogólnowojskowe konkursy czytelnicze, organizowane już od trzynastu lat. O ich szerokim zasięgu świadczy fakt, że w eliminacjach podstawowych konkursów uczestniczy każdorazowo ponad połowa ogółu żołnierzy służby zasadniczej. Uczestnicy konkursu zapoznają się z treścią wytypowanych książek, które posiadają największe walory wychowawcze. Poza konkursami ukierunkowanemu czytelnictwu służą listy lektur przeznaczonych do szerokiego upowszechnienia wśród żołnierzy służby zasadniczej (około 20 tytułów rocznie).

Gen. A. Żyto omówił także udział wojska w tradycyjnych Dniach Kultury, Oświaty, Książki i Prasy oraz podał przykłady ścisłej współpracy wojska ze środowiskami twórczymi.

Perspektywy rozwoju bibliotek wojskowych i zadania dla tej sieci bibliotek zostały zawarte w *Programie rozwoju kultury w Siłach Zbrojnych PRL w latach 1976—1990*. Biblioteki wojskowe służyć będą jeszcze skuteczniej realizacji szkolenia wojskowego i wychowania ideowo-politycznego środo-

wiska wojskowego. Zakłada się doskonalenie struktury księgozbiorów, zwłaszcza bibliotek oświatowych, poprzez zwiększenie do 40% w całości zbiorów tych bibliotek literatury kształcącej, tj. naukowej, społeczno-politycznej i popularnonaukowej, a także dzieł klasyków marksizmu-leninizmu. Ulegnie rozszerzeniu działalność informacyjno-bibliograficzna bibliotek wojskowych. Nowe formy upowszechniania książki i czytelnictwa w wojsku wypracowywać będą biblioteki eksperymentalne. Sieć bibliotek wojskowych powiększą ponadto biblioteki składowe. W zakończeniu rozmowy gen. A. Żyto wskazał na książkę jako ważne ogniwo w systemie ustawicznego kształcenia.

Na tle rozważań o przeszłości i przyszłości bibliotek, w kontekście Roku Bibliotek i Czytelnictwa, znalazł się również rzadko poruszany temat — działalność bibliotek medycznych. Porusza go Tadeusz Dziechciowski w artykule „Co jest w tych bibliotekach?” (*Służba Zdrowia* nr 22).

Na podstawie analizy statystycznej stwierdzamy, że biblioteki akademii medycznych należą do największych, najbardziej zasobnych bibliotek uczelnianych w kraju, chociaż większość z nich powstała dopiero po 1950 roku. Duży wpływ na ilościowe powiększenie się księgozbiorów bibliotek akademii medycznych ma gwałtowny przyrost piśmiennictwa medycznego. Światowy przyrost publikacji naukowych jest najbardziej dynamiczny w zakresie nauk medycznych, o czym świadoczy fakt, że około 30% wszystkich publikacji naukowych stanowią wydawnictwa medyczne. T. Dziechciowski odnotowując poważny dorobek w ilościowym powiększeniu się księgozbiorów akademii medycznych zastanawia się nad jakością tych księgozbiorów. Jeśli przyjmujemy, że czas pełnej aktualności naukowej wiedzy zawartej w książkach nie przekracza 12—15 lat, to nawet po pobieżnej analizie tytułowej musimy stwierdzić nieprzydat-

ność dużej części zgromadzonych w bibliotekach medycznych publikacji. Materiały, zwłaszcza traktujące o medycynie, które przestają być aktualne, powinny być bezwzględnie usuwane. Na ich miejsce powinny być wprowadzane publikacje najnowsze. Nie zawsze jednak tak się dzieje, ponieważ biblioteki nie dysponują odpowiednimi funduszami umożliwiającymi zakup bieżącej literatury krajowej i zagranicznej. Drugą słabością bibliotek medycznych jest według T. Dziechciowskiego brak systematycznej współpracy w zakresie wypożyczania międzybibliotecznego. W małym stopniu wykorzystywane są jeszcze odbitki kserograficzne i mikrofilmy. W zakończeniu artykułu znajdujemy informacje o osiągnięciach Głównej Biblioteki Lekarskiej w dziedzinie automatyzacji.

Od literatury służącej podnoszeniu wiedzy i kwalifikacji lekarzy przejdziemy obecnie do książek, które pomagają leczyć. Metodą leczenia książką, czyli tzw. biblioterapią, zainteresował się Zarząd Kultury i Oświaty GZP WP. Dla bibliotekarzy z ośrodków leczniczych zorganizowano doroczne kursy instrukcyjno-metodyczne. Powstały liczne opracowania szkoleniowe, niezbędne w codziennej pracy bibliotekarskiej. Informacje na ten temat przynosi artykuł Kazimierza Pospieszniego pt. „Biblioteki zdrowia...” (*Zołnierz Wolności* nr 130). Autor artykułu podaje przykłady stosowania biblioterapii w Szpitalu Pomorskiego Okręgu Wojskowego i postuluje upowszechnienie tej metody w leczniczych ośrodkach zamkniętych. Stwierdza on jednocześnie, że niepokojącym objawem zaobserwowanym w praktyce jest brak zainteresowania tą metodą przez zespoły lecznicze a szczególnie lekarzy.

Należy przypuszczać, że obchody Roku Bibliotek i Czytelnictwa przyczynią się do rozszerzenia wykorzystania książki i bibliotecznych księgozbiorów nie tylko dla celów szkoleniowych i rekreacyjnych, ale i dla biblioterapii.

Na podstawie dotychczas opublikowanych artykułów z okazji Roku Bibliotek i Czytelnictwa można ustalić, że tematem wiodącym pozostaje Biblioteka Narodowa — jej dorobek, zadania oraz perspektywy budowy i przekazania nowego gmachu.

W rozmowie z dyrektorem Biblioteki Narodowej, przewodniczącym Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich doc. dr hab. Witoldem Stankiewiczem, zatytułowanej „Biblioteki: skarbnice żywej wiedzy?” (*Nowe Książki* nr 8), przeprowadzonej przez red. Zenonę Macużankę, przedstawione zostały główne kierunki działalności Biblioteki Narodowej jako centralnej Biblioteki Państwa na tle zadań i celów bibliotek narodowych innych krajów. Biblioteka Narodowa jest ważnym ośrodkiem prac naukowych w dziedzinie bibliologii, bibliotekarstwa i bibliografii, pełni — podobnie jak wiele bibliotek narodowych — funkcję krajowej centrali bibliograficznej, prowadzącej urzędową rejestrację piśmiennictwa narodowego. Dyr. W. Stankiewicz omówił następnie problem współpracy pomiędzy bibliotekami różnych sieci oraz zadania bibliotek w zakresie działalności informacyjnej. Poruszone zostały również zagadnienia organizacji bibliotekarstwa publicznego w nowym układzie administracyjnym, zmiany roli i funkcji bibliotek we współczesnym świecie oraz zadania w dziedzinie programowania studiów bibliotekoznawczych.

Artykuł Anny Madej „Biblioteka Narodowa. Księga Książ” (*Panorama* nr 21) prezentuje dorobek Biblioteki Narodowej w gromadzeniu najcenniejszych zabytków piśmiennictwa polskiego oraz przy pomocy słownego opisu i bogatej, barwnej oprawie ilustracyjnej pokazuje fragmenty pracy tej Biblioteki. Artykuł ten kończy się opisem zmagania o budowę nowego gmachu dla Biblioteki Narodowej oraz infor-

macją o rozpoczęciu prac budowlanych na Polach Mokotowskich.

Uzupełnieniem tej ostatniej informacji może być artykuł „Co będzie w nowej siedzibie?” (*Trybuna Ludu* nr 131). W artykule tym (gr1) pisze, że przystąpienie do budowy gmachu Biblioteki Narodowej jest ważnym, a w swym znaczeniu dla rozwoju bibliotekarstwa kto wie czy nie najważniejszym akcentem Roku Bibliotek i Czytelnictwa. Budowa Biblioteki Narodowej

zaczyna się od 12-kondygnacyjowego gmachu magazynowego, który ma być ukończony najwcześniej, bo do 30 czerwca 1979 r. W nowych pomieszczeniach BN znajdują pomieszczenia Ośrodek Przetwarzania Danych, dział udostępniania zbiorów, czytelnia oraz różne specjalistyczne zakłady. Wizja nowego gmachu Biblioteki Narodowej nabiera realnych kształtów. Są to jednak początki budowy, na które bardzo długo czekaliśmy.

eLBe

kronika

krajowa

i zagraniczna

MIĘDZYRESORTOWE SPOTKANIA POŚWIĘCONE SPRAWOM BIBLIOTEK

W dniu 29 czerwca 1976 r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceministra Kultury i Sztuki dr Józefa Fajkowskiego międzyresortowe spotkanie na temat kierunków działania bibliotek ogólnokrajowej sieci w 1976 r. Program spotkania obejmował:

- ocenę stopnia realizacji Decyzji nr 25 Ministra Kultury i Sztuki w sprawie Roku Bibliotek i Czytelnictwa — ref. mgr Lucjan Biliński;
- informację o zaawansowaniu prac nad programem rozwoju bibliotek do 1990 r. — ref. zca dyr. BN Leon Marszałek;
- informację na temat usprawnienia systemu opracowania, druku i kolportażu kart katalogowych — ref. doc. dr Radosław Cybulski;
- omówienie stanu i kierunków modernizacji wyposażenia ośrodków kształcenia bibliotekarzy na poziomie wyższym — ref. mgr Krystyna Kuźmińska.

W spotkaniu uczestniczyli dyrektorzy departamentów nadzorujących działalność resortowych sieci bibliotecznych, przedstawiciele Wydziału Oświaty i Nauki KC PZPR oraz Zarządu Głównego ZNP.

30-LECIE WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W OLSZTYNIE

W Sali Klubowej Domu Środowisk Twórczych w Olsztynie odbyła się w dniu 12 czerwca 1976 r. uroczystość z okazji 30-lecia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie. Program uroczystości obejmował m.in. następujące referaty: doc. dr. Jana Wróblewskiego — „Rozwój bibliotek publicznych w województwie olsztyńskim 1946—1975” oraz dr. Tadeusza Drewnowskiego — „W rewirach czytelnictwa masowego”. Z okazji jubileuszu Biblioteki odznaczeni zostali wieloletni zasłużeni bibliotekarze olsztyńscy. Organizatorami jubileuszowych uroczystości były: Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. E. Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie.

SEMINARIUM BIBLIOTEKARZY WARSZAWSKICH POŚWIĘCONE WSPÓŁPRACY RADZIECKICH I POLSKICH BIBLIOTEKARZY

W dniu 25 czerwca 1976 r. odbyło się w Domu Kultury Radzieckiej w Warszawie seminarium bibliotekarzy warszawskich nt. „Rok Bibliotek i Czytelnictwa w Polsce oraz współpraca radzieckich i polskich bibliotek”. Program seminarium obejmował: referat wicedyrektora Departamentu Bibliotek, Domów Kultury i Działalności Społeczno-Kulturalnej MKiS —

dr Edwarda Palińskiego na temat Roku Bibliotek i Czytelnictwa; informację wicedyrektora Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy mgr Heleny Zarachowicz na temat działalności stołecznych bibliotek publicznych oraz wymianę doświadczeń bibliotekarzy o propagandzie książki radzieckiej. Organizatorami seminarium były: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy i Dom Kultury Radzieckiej w Warszawie.

II WOJEWÓDZKA KONFERENCJA BIBLIOTEKARZY WOJ. BIELSKIEGO

Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Bielsku-Białej, Wojewódzka Biblioteka Publiczna oraz Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Bielsku-Białej zorganizowały w dniu 3 czerwca 1976 r. — z okazji 30-lecia dekretu o bibliotekach — II Wojewódzką Konferencję Bibliotekarzy woj. bielskiego. Konferencja odbyła się w sali odczytowej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Bielsku-Białej z udziałem przedstawicieli bibliotek z całego województwa oraz gości z Czechosłowacji — przedstawicieli Biblioteki z Ołomuńca, która od kilku lat współpracuje z WBP w Bielsku-Białej.

Program konferencji obejmował następujące referaty: mgr Lucjana Bilińskiego — „Znaczenie dekretu o bibliotekach dla rozwoju bibliotek w Polsce” oraz mgr Andrzeja Łowkisa — „Program rozwoju kultury w woj. bielskim do 1980 r.”. Po referatach miała miejsce dyskusja na temat najbliższych zadań bibliotek woj. bielskiego.

NAGRODY PREZESA RADY MINISTRÓW ZA TWÓRCZOŚĆ ARTYSTYCZNĄ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka przyznane zostały doroczne Nagrody Prezesa Rady Ministrów za twórczość artystyczną dla dzieci i młodzieży. Nagrody za twórczość literacką otrzymali: Wanda Chotomska — za całokształt twórczości literackiej ze szczególnym uwzględnieniem twórczości radiowej i telewizyjnej; Ludwik Jerzy Kern — za całokształt twórczości literackiej; Krystyna Kuliczowska — za całokształt twórczości krytycznej ze specjalnym uwzględnieniem propagowania polskiej literatury dla dzieci i młodzieży za granicą; Igor Sikirycki — za całokształt twórczości literackiej; Jerzy Szczygieł — za całokształt twórczości literackiej.

Ponadto przyznane zostały nagrody w dziedzinie teatru, plastyki, muzyki, filmu, radia i telewizji oraz upowszechniania kultury.

Uroczystość wręczenia nagród odbyła się w dniu 31 maja 1976 r. w siedzibie Rady Ministrów w Warszawie.

W imieniu premiera Piotra Jaroszewicza przekazał laureatom gratulacje i wyrazy uznania wicepremier, minister kultury i sztuki Józef Tejcma. W uroczystości wręczenia nagród udział wzięli: sekretarz KC PZPR — Wincenty Kraśko, kierownik Wydziału Kultury KC PZPR — Lucjan Motyka, minister oświaty i wychowania — Jerzy Kuberski, przewodniczący Komitetu do spraw Radia i Telewizji — Maciej Szczepański.

NAGRODY LUDOWEJ SPÓŁDZIELNI WYDAWNICZEJ

Jury nagród Ludowej Spółdzielni Wydawniczej przyznało doroczne nagrody LSW za dzieła związane z życiem i przemianami wsi polskiej.

Laureatami czterech równorzędnych nagród za książki wydane w 1975 r. zostali: Zbigniew Domino za powieść *Wicher szalejący*; w dziale pamiętnikarstwa — Wacław Daruk za pamiętnik pt. *Dziennik jednego roku*; w dziale opracowań poświęconych przeobrażeniom wsi — Tadeusz Hunek za publikację pt. *Wyżywienie, rolnictwo i wieś w Polsce* oraz Augustyn Woś za książkę *Zwiazki rolnictwa z gospodarką narodową*.

WYNIKI XVIII KONKURSU PTWK NA NAJLEPIEJ WYDANĄ KSIĄŻKĘ ROKU

Jury XVIII konkursu Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek na najlepiej wydaną książkę, przyznało nagrody główne następującym pozycjom opublikowanym w 1975 r.: w dziale publikacji społeczno-politycznych książce *Polska 75* (PWN); w dziale publikacji z dziedziny humanistyki książce *Kalendarz półstuletni 1750—1800* (PIW) oraz dziełu *Nicolaï Copernic opera omnia, volumin II* (PWN); w dziale publikacji matematyczno-technicznych książce *Technika współczesnej radiolokacji* (WKiŁ); w dziale podręczników książce *Alfreda Maksymowicza Rysunek zawodowy* (WSiP); w dziale literatury pięknej książkom: *Opowieści niesamowite* (PIW) i *Podróż w zaświaty* Jana Kupca (LSW); w dziale literatury dla dzieci i młodzieży książce *Ania i Ewa i Marian i Rusak i inni* Miry Michałowskiej (KAW); w dziale albumów publikacjom: *Współczesna grafika polska* Ireny Jakimowicz („Arkady”) i *Warszawa 1945* Emilli Boreckiej i Leonarda Sempolińskiego (PWN); w dziale książek o jednolitej formie edytorskiej *Utworom poetickým* Jamesa Joyce'a, reprezentującym serię dwujęzycznych edycji poetyckich Wydawnictwa Li-

terackiego; w dziale wydawnictw obcojęzycznych albumowi *Zbiory Zamku Królewskiego na Wawelu* w wersji rosyjskiej („Arkady”). Ponadto za najwyższy średni poziom produkcji wydawniczej w 1975 r. nagrodę otrzymały Wydawnictwa Komunikacji i Łączności.

Przewodniczącym jury XVIII konkursu PTWK był rektor Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie — prof. Julian Pałka.

L. B.

KATALOGOWANIE W CZASIE DRUKU W ANGLII

British Library zaczyna wprowadzać katalogowanie w czasie druku. (CIP — Cataloging in Publication). Jest to rozpoczęcie centralnej służby katalogowania w Anglii zaplanowanej przez Oddział Służby Bibliograficznej przy współpracy z wydawcami. W pierwszej fazie programu CIP tylko nieliczni wydawcy biorą udział w jego realizacji. Przewiduje się, że w przyszłości przystąpią do niego wszyscy wydawcy Wielkiej Brytanii.

Information Hotline 1976 nr 3.

SŁUŻBA REPROGRAFICZNA W USA

Michigan State Library prowadzi szeroko zakrojoną służbę reprograficzną. Obsługuje ona ok. 500 bibliotek i filii bibliotecznych. Podczas miesiący największego nasilenia ruchu (wrzesień—kwiecień) realizuje 350 zamówień dziennie, z tego około 90 to zamówienia na fotokopie artykułów z czasopism.

Information Retrieval and Library Automation 1976 nr 10.

WYSTAWA SZTUKI DRUKARSKIEJ W LIPSKU

Najbliższa międzynarodowa wystawa sztuki drukarskiej odbędzie się od 6 kwietnia do 5 czerwca 1977 r. w Lipsku. Organizatorami będą: Rada Miasta Lipska i Związek Niemieckich Księgarzy, którzy zorganizowali te wystawy w latach 1959, 1965 i 1971.

Čtenář 1976 nr 4.

NATIS W AFRYCE

NATIS w Afryce będzie tematem spotkania ekspertów organizowanego przez UNESCO w czasie 5—11 czerwca 1976 r. w Brazzaville. Uczestnicy z państw afrykańskich będą rozważać problem rozwoju afrykańskiej sieci bibliotecznej i dokumentacyjnej z ich dostosowaniem do rozwoju potrzeb określonych grup użytkowników.

FID News Bulletin 1976 nr 3.

NOWE CZASOPISMO

Journal — Association of International Libraries. Anglet 1976. Jest to kwartalnik

zawierający informacje o działalności AIL, referaty wygłaszane na konferencjach, seminariach i dyskusjach roboczych, a także oryginalne artykuły nadesłane przez członków AIL na tematy zawodowe i ogólne.

FID News Bulletin 1976 nr 3.

AFRYKAŃSKIE DOKUMENTY URZĘDOWE

African Training and Research Centre in Administration for Development (CAFRAD) przy współpracy z International Development Research Centre (IDRC) w Ottawie organizuje w Tangier (Maroko) w czasie od 7 do 11 czerwca 1976 r. Seminarium Afrykańskich Dokumentów Urzędowych. Celem Seminarium jest sprecyzowanie zasad tworzenia, produkcji i rozpowszechniania dokumentów w krajach Afryki.

FID News Bulletin 1976 nr 3.

MIĘDZYNARODOWA WYŻSZA LETNIA SZKOŁA BIBLIOTEKOZNAWSTWA I INFORMACJI NAUKOWEJ

Czwarta Sesja Międzynarodowej Wyższej Letniej Szkoły Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej odbędzie się od 1 lipca do 21 sierpnia w College of Librarianship Wales (Wielka Brytania). Kursy obejmą poszczególne specjalne dziedziny bibliotekoznawstwa i informacji naukowej włącznie z zastosowaniem komputerów, technologię nauczania, literaturę dziecięcą, kształcenie, historię książki w Europie, zarządzanie itp. W programie przewiduje się autokarowe wycieczki do bibliotek i ciekawszych ośrodków kulturalnych Wielkiej Brytanii.

UNESCO Bulletin for Libraries 1976 nr 2.

MIĘDZYNARODOWE SEMINARIUM POŚWIĘCONE LITERATURZE DZIECIECZEJ

9 seminarium odbędzie się 9—14 sierpnia 1976 r. w Loughborough University of Technology (Wielka Brytania). Będzie się poruszać międzynarodowe aspekty współczesnej literatury dziecięcej.

UNESCO Bulletin for Libraries 1976 nr 2.

LITERATURA FAKTU W USA

W USA pierwsze miejsce na rynku księgarskim zajmuje obecnie literatura faktu. Rocznie wychodzi tu ok. 50 tys. tytułów

tego gatunku literackiego i nic nie wskazuje na to, aby rynek był przesycony.

Čtenář 1976 nr 3.

KONGRES ARCHIWISTÓW

Międzynarodowy Kongres Archiwistów odbędzie się w Waszyngtonie od 27 września do 1 października 1976 r.

Československa Informatika 1976 nr 1.

PRACE UNISIST

W październiku 1975 r. odbyła się druga sesja komitetu kierowniczego UNISIST, na której omawiano cele i priorytety przyszłej działalności UNESCO w dziedzinie informacji i dokumentacji naukowej i technicznej. Podczas sesji zalecono, aby następna Konferencja Generalna UNESCO uznała UNISIST jako podstawę szybkiego opracowania ogólnego programu informacyjnego UNESCO. Narodowe komitety lub ośrodki UNISIST utworzyło już 50 krajów.

Chronique de l'UNESCO 1976 nr 1.

„ARKISYST” — SYSTEM INFORMACJI W DZIEDZINIE ARCHITEKTURY

Z inicjatywy Międzynarodowej Unii Architektów współpracującej z UNESCO i sekcją hiszpańską UIA zwołano w dniach 29-30 stycznia br. w Madrycie konstytucyjne zebranie międzynarodowego systemu informacji i badań w zakresie architektury. Określono generalny cel i zakres działania systemu, jego użytkowników oraz sposób działania. Stronę polską reprezentował Tadeusz Barucki (SARP) i dyr. Adam Wysocki (Sekretariat UNESCO).

Biuletyn Polskiego Komitetu do Spraw UNESCO kwiecień 1976.

POWSTANIE MIĘDZYNARODOWEGO TOWARZYSTWA BIBLIOTEK I MUZEÓW TEATRALNYCH

Na jesieni br. w Wiedniu ma być utworzone Międzynarodowe Towarzystwo Bibliotek i Muzeów Teatralnych (SIBMAS), którego prace będą kontynuacją dawnej sekcji bibliotek i muzeów teatralnych IFLA.

UNESCO — Dienst 1976 nr 2.

MIĘDZYNARODOWY FUNDUSZ POPIERANIA KULTURY

Na początku lutego br. zebrała się w Paryżu Rada administracyjna Międzynarodowego Funduszu Popierania Kultury. Postanowiono opracować plan kampanii mającej zmobilizować zasoby publiczne i prywatne. Fundusz ma za zadanie udzielać po-

parcia projektom o charakterze eksperymentalnym, zachęcać do rozwoju kultury „autonomicznej” każdego kraju. Dotychczas w Funduszu uczestniczy 6 krajów.

Biuletyn Polskiego Komitetu do Spraw UNESCO kwiecień 1976.

SPOTKANIE DWUSTRONNE

W końcu stycznia br. w Bibliotece im. Lenina w Moskwie odbyło się dwustronne seminarium bibliotekarzy Jugosławii i ZSRR na temat: „Czytelniczy bibliotek narodowych krajów socjalistycznych i system ich obsługi”.

Bibliotekar' 1976 nr 6.

PROGNOZY DO ROKU 2000

W Finlandii odbyła się druga afro-skan-dynawska konferencja bibliotekarzy na temat: „Planowanie i rozwój bibliotek od 1975 do 2000 roku w krajach afrykańskich i skandynawskich”. W rezolucji konferencji podkreślono potrzebę zorganizowania nowych bibliotek narodowych w Afryce i rozszerzenia więzi kulturalnych między tymi krajami.

Bibliotekar' 1976 nr 6.

SŁUŻBA INFORMACYJNA W MAROKO

Rząd Maroka zatwierdził decyzję o utworzeniu Instytutu Nauk Informacyjnych w Rabacie. Będzie on centrum informacji naukowo-technicznej, kultury i sztuki. W przygotowaniu kadr uczestniczyli przedstawiciele UNESCO.

Bibliotekar' 1976 nr 6.

SEMINARIUM O ŚRODKACH AUDIO-WIZUALNYCH

W dniach 6-8 IX 1976 w Lozannie odbędzie się seminarium poświęcone problemom włączenia różnych środków audio-wizualnych do pracy informacyjnej bibliotek.

Nachrichten VSB/SVD 1976 nr 3.

SYMPOZJUM POŚWIĘCONE KLASYFIKACJI

W dniach 25-26 XI 1976 FID organizuje w Brukseli symposium dotyczące klasyfikacji. Poruszone będą zagadnienia historyczne klasyfikacji, zastosowanie klasyfikacji w systemach zautomatyzowanych.

Bulletin des Bibliothèques de France
1976 nr 3.

INFORMACJA O LITERATURZE EUROPY ZACHODNIEJ

W tym roku odbyło się spotkanie zespołów roboczych bibliotek i ośrodków doku-

mentacyjnych RFN i NRD, na którym przedyskutowano projekt utworzenia informacji o literaturze Europy Zachodniej. Oprócz te-

go projektowano powstanie informacji o instytucjach i ośrodkach dokumentacji w RFN.

Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie 1976 nr 3.

Z.K.

Z ŻYCIA SBP

CO NOWEGO W BYDGOSZCZY?

Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Książnica Miejska im. Mikołaja Kopernika w Toruniu zorganizowały 30 maja 1976 r. „Dzień Bibliotekarza”.

Organizatorzy wystąpili z ciekawą inicjatywą. Uroczystość ta odbyła się w sali konferencyjnej WBP Książnicy Miejskiej w Toruniu przy ul. Słowackiego. Na to uroczyste spotkanie zaproszono bibliotekarzy-weteranów z byłego województwa bydgoskiego. Organizatorom chodziło o to, by nie tracić kontaktu z tymi kolegami, z którymi przez 30 lat się współpracowało. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele miejscowych władz wojewódzkich i miejskich. Inicjatorem spotkania zasłużonych bibliotekarzy z młodszymi kolegami był przewodniczący Zarządu Okręgu SBP w Toruniu kol. Ryszard Skowroński. On też po zagajeniu oddał głos weteranom, którzy opowiedzieli o swej pracy, kiedy to po okupacji organizowali sieć bibliotek publicznych i szkolnych. Spotkanie było bardzo ciekawe, gdyż przypomniało o wielu sprawach i kolegach już dziś zapomnianych. Były to czasy niełatwe i placówki biblioteczne rodziły się z trudem, ale organizatorzy tych sieci przeżywali radość i mieli pełną satysfakcję z ich późniejszego rozwoju.

Podobne spotkania z zasłużonymi bibliotekarzami — weteranami mają się odbyć również w województwach bydgoskim i wrocławskim.

Spotkanie to odbyło się przy pół czarnej w miłym nastroju i zostało zakończone częścią artystyczną w wykonaniu artystów Filharmonii Pomorskiej im. I. Paderewskiego w Bydgoszczy.

Józef Podgórczny

PRZEPISY § prawne

A. PRZEPISY OGÓLNE

BEZOSOBOWY FUNDUSZ PŁAC

Uchwała Nr 142 Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1976 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zasad gospodarowania bezosobowym funduszem płac w przedsiębiorstwach państwowych. Mon. Pol. nr 30 poz. 130.

Uchwała wprowadza szereg zmian w przepisach uchwały Nr 235 Rady Ministrów z dnia 26 września 1967 r. w sprawie zasad gospodarowania bezosobowym funduszem płac w przedsiębiorstwach państwowych. (Mon. Pol. z 1967 r. nr 57 poz. 277 i z 1971 r. nr 31 poz. 196 i nr 52 poz. 366).

Zarządzenie Nr 44 Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1967 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zasad gospodarowania bezosobowym funduszem płac w jednostkach państwowych i społecznych nie będących przedsiębiorstwami. Mon. Pol. nr 30 poz. 132.

Zarządzenie wprowadza szereg zmian w przepisach zarządzenia Nr 3 Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 stycznia 1968 r. w sprawie zasad gospodarowania bezosobowym funduszem płac w jednostkach państwowych i społecznych nie będących przedsiębiorstwami. (Mon. Pol. z 1968 r. nr 2 poz. 8 i z 1971 r. nr 31 poz. 200). M.in.: zmienia wysokość procentową podwyższania stawki wynagrodzenia (z 200% na 150%) oraz wprowadza obowiązek stosowania niektórych przepisów obowiązujących w tym zakresie w przedsiębiorstwach państwowych (por.

wyż. omówiona uchwała Nr 142 Rady Ministrów) — do jednostek państwowych i społecznych nie będących przedsiębiorstwami.

DOBRA KULTURY

Zarządzenie Nr 10 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 31 marca 1976 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zgłaszania konserwatorom zabytków dóbr kultury sprzedawanych przez przedsiębiorstwa zajmujące się obrotem dziełami sztuki oraz przedmiotami o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej. Dz. Urz. Min. Kult. i Szt. nr 2 poz. 8.

Zarządzenie Nr 19 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 26 maja 1976 r. w sprawie uzyskiwania zgody na realizację filmów w muzeach i obiektach zabytkowych. Dz. Urz. Min. Kult. i Szt. nr 2 poz. 14.

EMERYTURY I RENTY

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1976 r. w sprawie podwyższenia emerytur i rent inwalidzkich dla niektórych nauczycieli i nauczycieli akademickich. Dz. U. nr 21 poz. 134.

Przepisy rozporządzenia stosuje się do nauczycieli i nauczycieli akademickich, którzy przeszli na emeryturę lub rentę inwalidzką przed dniem 1 maja 1972 r.

INSTYTUTY NAUKOWO-BADAWCZE ZOB. UPOSAŻENIA PRACOWNIKÓW

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 marca 1976 r. w sprawie zasad i trybu koordynacji działalności organów kontroli, inspekcji i rewizji z działalnością Najwyższej Izby Kontroli. Dz. U. nr 14 poz. 89.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 marca 1976 r. w sprawie szczegółowych zasad powoływania i uprawnień inspektorów-rzeczoznawców i inspektorów społecznych Najwyższej Izby Kontroli oraz zasad wynagradzania inspektorów-rzeczoznawców. Dz. U. nr 14 poz. 90.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lipca 1976 r. w sprawie trybu przeprowadzania czynności kontrolnych przez Najwyższą Izbę Kontroli. Dz. U. nr 28 poz. 165.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 lipca 1976 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o karach pieniężnych i trybu ich nakładania przez Najwyższą Izbę Kontroli. Dz. U. nr 28 poz. 168.

NOT — NACZELNA ORGANIZACJA TECHNICZNA

Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 kwietnia 1976 r. w sprawie ustalenia i ogłoszenia statutu stowarzyszenia wyższej użyteczności „Naczelna Organizacja Techniczna”. Mon. Pol. nr 21 poz. 96.

Tekst statutu ogłoszony zostanie w odrębnym wydawnictwie.

Uchwała Nr 180 Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1976 r. w sprawie dalszego rozwoju i doskonalenia działalności Naczelnej Organizacji Technicznej i zrzeszonych w niej stowarzyszeń naukowo-technicznych oraz zasad ich współdziałania z państwowymi jednostkami organizacyjnymi w realizacji społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Mon. Pol. nr 36 poz. 159.

POLSKA AKADEMIA NAUK ZOB. UPOSAŻENIA PRACOWNIKÓW

PRACOWNICY

Uchwała Nr 185 Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1976 r. w sprawie trybu przyjmowania pracowników do pracy w uspołecznionych zakładach pracy. Mon. Pol. nr 36 poz. 160.

Uchwała określa tryb przyjmowania pracowników do pracy skierowanych przez właściwy terenowo organ administracji państwowej. Organem doradczym kierownika zakładu pracy w tych sprawach jest «komisja przyjęć do pracy» powoływana przez kierownika zakładu pracy. Uchwała określa tryb powoływania, zadania i zakres działania komisji.

Obwieszczenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 26 sierpnia 1976 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 1974 r. w sprawie komisji rozjemczych oraz komisji odwoławczych do spraw pracy. Dz. U. nr 31 poz. 183.

W załączeniu podano pełny tekst rozporządzenia uwzględniający wszelkie zmiany wprowadzone do tekstu rozporządzenia przed dniem ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia przed dniem ogłoszenia jednolitego tekstu tego aktu.

UPOSAŻENIA PRACOWNIKÓW

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1976 r. w sprawie wynagradzania pracowników instytutów naukowo-badawczych i placówek naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz pracowników naukowo-badawczych zatrudnionych w innych jednostkach organizacyjnych. Dz. U. nr 25 poz. 145.

Rozporządzenie stosuje się do: pracowników naukowo-badawczych, pracowników inżynieryjno-technicznych i innych równorzędnych, pracowników organizacyjno-ekonomicznych, administracyjnych i obsługi, robotników i pracowników zatrudnionych przy pilnowaniu. Do bibliotekarzy dyplomowanych, dyplomowanych pracowników dokumentacji naukowej oraz do pracowników służby bibliotecznej zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych, o których jest mowa w rozporządzeniu, stosuje się przepisy ustalające zasady wynagradzania tych pracowników w placówkach upowszechniania kultury.

Zarządzenia Nr 43 Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki z dnia 26 lipca 1976 r. w sprawie zasad stosowania tabeli stanowisk, kwalifikacji i zaszeregowania niektórych pracowników oraz tabel godzinowych stawek płac i zasad przyznawania niektórych dodatków do wynagrodzeń w instytutach naukowo-badawczych i placówkach Polskiej Akademii Nauk. Dz. Urz. Min. Nauki, Szk. Wyż. i Techn. nr 10, poz. 33.

Jest to prawny akt wykonawczy do przepisów wyżej omówionego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1976 r.

Zarządzenia Nr 49 Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki z dnia 10 sierpnia 1976 r. w sprawie zasad premiowania i przyznawania dodatków specjalnych w instytutach naukowo-badawczych oraz w innych jednostkach naukowo-badawczych. Dz. Urz. Min. Nauki Szkoln. Wyższ. i Techn. nr 10 poz. 34.

Jest to prawny akt wykonawczy do przepisów wyżej omówionego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1976 r.

WYKAZY OBOWIĄZUJĄCYCH AKTÓW PRAWNYCH

Obwieszczenie Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki z dnia 2 stycznia 1976 r. w sprawie wykazu obowiązujących resortowych aktów prawnych. Dz. Urz. Min. Nauki, Szkoln. Wyższ. i Techn. nr 1, poz. 1.

Wykaz obejmuje 182 akty prawne obowiązujące według stanu na dzień 1 stycznia 1976 r. Opisy aktów prawnych uszeregowane są w układzie chronologicznym ich wydań.

Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 7 lipca 1976 r. w sprawie wykazu obowiązujących resortowych aktów prawnych, ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Finansów lub niepublikowanych. Dz. Urz. Min. Min. nr 15 poz. 28.

Wykaz obejmuje 548 aktów prawnych obowiązujących według stanu na dzień 31 marca 1976 r.

B. PRZEPISY BIBLIOTECZNE

BIBLIOTEKI SZKOLNE I PEDAGOGICZNE

Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 27 marca w sprawie resortowej sieci bibliotek pedagogicznych. Dz. Urz. Min. Ośw. i Wychow. nr 4 poz. 26.

Nadzór bezpośredni nad siecią bibliotek pedagogicznych sprawuje kuratorium oświaty i wychowania. Nadzór nad działalnością merytoryczną tych bibliotek sprawuje dyrektor odpowiedniego terenowo instytutu kształcenia nauczycieli i badań oświatowych. »Dotychczasowe pedagogiczne biblioteki powiatowe (miejskie, dzielnicowe) istniejące w miastach, które nie stały się siedzibami nowych województw, przekształca się w filie odpowiednich pedagogicznych bibliotek wojewódzkich«. W załączeniu do zarządzenia podano tekst statutu pedagogicznej biblioteki wojewódzkiej.

Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 25 maja 1976 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powoływania i organizacji pracy oraz zadań i obowiązków wizytatorów metodyków. Dz. Urz. Min. Ośw. i Wychow. nr 6 poz. 42.

Zarządzenie wprowadza szereg zmian w „Wytocznych w sprawie powoływania i organizacji pracy oraz zadań i obowiązków wizytatorów metodyków”, stanowiących załącznik

do zarządzenia Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 21 czerwca 1975 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. i Wychow. nr 7 poz. 73).

Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 26 maja 1976 r. w sprawie zaopatrzenia przedszkoli, liceów ogólnokształcących i szkół podstawowych w pomoce naukowe i sprzęt. Dz. Urz. Min. Ośw. Wychow. nr 7 poz. 50.

W załączeniu do zarządzenia podano wykazy wyposażenia szkół i placówek wychowawczych.

Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 31 maja 1976 r. w sprawie uzupełnienia tabeli funkcji kierowniczych oraz dodatków funkcyjnych. Dz. Urz. Min. Ośw. i Wychow. nr 8 poz. 55.

Zarządzenie wprowadza uzupełniający tekst — dot. funkcji kierownika filii wojewódzkiej biblioteki pedagogicznej — w przepisach § 12 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1972 r. w sprawie uposażenia nauczycieli i nauczycieli akademickich. (Dz. U. nr 16 poz. 115).

BIBLIOTEKI SZPITALNE

Wytyczne Ministrów: Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Kultury i Sztuki z dnia 18 maja 1976 r. w sprawie usprawnienia działalności bibliotek w zakładach resortu zdrowia i opieki społecznej sprawujących opiekę stacjonarną. Dz. Urz. Min. Zdrowia i Opieki Społ. nr 13 poz. 36.

Wytyczne stanowią akt wykonawczy do przepisów zarządzenia Ministrów: Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Kultury i Sztuki z dnia 4 stycznia 1974 r. w sprawie obsługi bibliotecznej w zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej i w domach pomocy społecznej (Dz. Urz. Min. Zdrowia i Opieki Społ. nr 3 poz. 14). Wytyczne regulują szereg spraw szczegółowych dotyczących: 1) organizowania bibliotek szpitalnych oraz punktów bibliotecznych na oddziałach, 2) współpracy biblioteki szpitalnej z biblioteką publiczną, 3) pomieszczeń i wyposażenia bibliotek szpitalnych, 4) księgozbiorów, 5) pracowników bibliotecznych tych bibliotek.

INFORMACJA INTE

Zarządzenie Nr 84 Ministra Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej z dnia 3 września 1976 r. w sprawie organizacji, zasad funkcjonowania i rozwoju resortowej służby informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej. Dz. Urz. Min. Handlu Zagr. i Gosp. Morskiej nr 8 poz. 52.

Zarządzenie ustanowia resortową służbę inte w resorcie handlu zagranicznego i gospodarki morskiej oraz uchyla akty prawne wydane w tym zakresie przez b. Ministra Zagranicznego oraz b. Ministra Żeglugi.

KSZTAŁCENIE BIBLIOTEKARZY

Zarządzenie nr 37 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 18 września 1976 r. sprawie utworzenia Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Warszawie. Dz. Urz. Min. Kult. i Szt. nr 4, poz. 23.

»W celu realizacji systemu kształcenia na poziomie średnim zawodowym oraz doskonalenia zawodowego pracowników zatrudnionych w bibliotekach ogólnokrajowej sieci bibliotecznej przekształca się Państwowy Ośrodek Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy w Warszawie w Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Warszawie«. W załączeniu do zarządzenia podano tekst statutu Centrum.

PRACOWNICY BIBLIOTEK INSTYTUTÓW NAUKOWO-BADAWCZYCH oraz PAN — zob. dział A. PRZEPISY OGÓLNE — UPOSAŻENIA PRACOWNIKÓW.

TeZar

INFORMACJA O STUDIUM WYCHOWANIA ESTETYCZNEGO

w Bibliotece Przemysłu Bawełnianego im. J. Marchlewskiego
w Łodzi, ul. Ogrodowa 24

W Bibliotece Zakładów Przemysłu Bawełnianego im. J. Marchlewskiego w Łodzi od trzech lat działa Studium Wychowania Estetycznego. Celem Studium jest przekazanie możliwie najpełniejszych, syntetycznych wiadomości o poszczególnych dyscyplinach sztuki i zachęcenie do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu kulturalnym. Aktywne i świadome uczestnictwo w życiu społecznym, politycznym, gospodarczym, kulturalnym wymaga poszerzenia i aktualizacji wiedzy.

Konieczne jest rozwijanie w ludziach potrzeby umiejętnego, selektywnego i systematycznego korzystania z różnych możliwości uczestnictwa w kulturze. Przygotowanie takie jest wielostronnym wykształceniem człowieka, rozbudzeniem i zaspokajaniem jego indywidualnych potrzeb i aspiracji.

W dotychczasowym trzyletnim działaniu Studium Wychowania Estetycznego słuchacze pogłębili swoją wiedzę na następujące tematy: Wiedza o teatrze, film — sztuka XX wieku, wiedza o muzyce, kultura życia codziennego, wiedza medyczna.

Słuchaczami Studium są uczniowie Zasadniczej Szkoły Włókienniczej, istniejącej przy Zakładach. Większość uczniów to mieszkańcy podlódzkich miejscowości, którzy z różnych względów nie mieli możliwości zetknięcia się z niektórymi dziedzinami sztuki.

Propozycje doksztalcania młodzieży w podanej wyżej tematyce spotkały się z aprobatą kierownictwa Zakładu, kierownictwa szkoły oraz wychowawców.

Dwa razy w tygodniu (poniedziałki i piątki) uczniowie biorą udział w wykładach, przygotowanych przez wykładowców — specjalistów. Stosuje się również środki audiowizualne, które są w posiadaniu biblioteki.

Młodzież uczestniczy także w zbiorowym oglądaniu spektakli teatralnych, zwiedzaniu kulis teatru, wytwórni filmowej. Na zakończenie każdego cyklu przeprowadza się quiz, który stanowi sprawdzian wiedzy uczestników. Studium Wychowania Estetycznego stało się jedną ze stałych i sprawdzonych form pracy oświatowej biblioteki na rzecz podnoszenia na wyższy poziom wiedzy estetycznej człowieka pracy.

Waleria Konarska

SPROSTOWANIE

W numerze 4 *Bibliotekarza* z r. 1976 zamieszczono omyłkowo na stronach 97-99 ilustracje dotyczące artykułu Romana Sękowskiego pt. „VI Międzynarodowa Konferencja Krajów Socjalistycznych...” opublikowanego w numerze 5 *Bibliotekarza* z roku 1976, na s. 109-114. Za omyłkę — Autora i Czytelników bardzo serdecznie przepraszamy.

P.5

Cena zł 10.—

INDEKS 35451/35262

Adres redakcji i administracji: Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7.
Zakład Graficzny Biblioteki Narodowej. Zam. 322/76. Papier druk. sat. V kl. 65 g B/1.
Obj. 3 ark. druk., 3,25 ark. wyd., nakł. 8200. F-9.